

MAŠK LIETUVA

NR. 54

MŪSU KAINOS

atatinka mūsų

PAGAMINTU

BATU tikrai

vertei

Neleiskite savęs apgauti išviršine išvaizda.
Mūsų įmonė žinoma visame krašte, visados
pateikia vertingus gaminius.

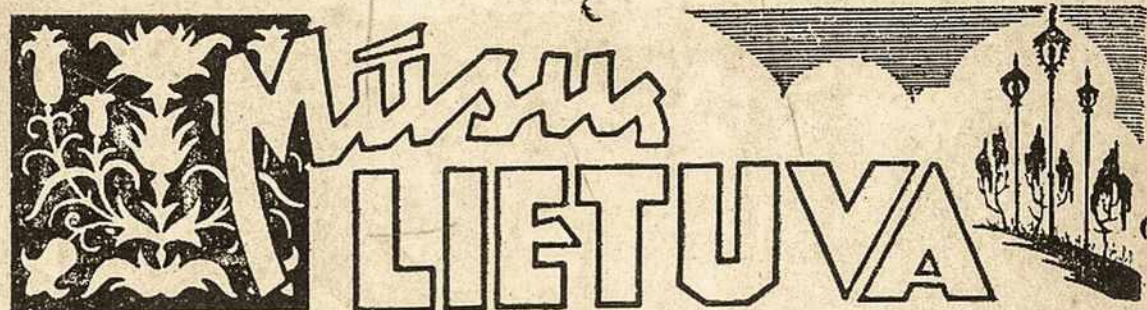
Aukšta kokybė
Didelis patvarumas
Gera išvaizda

CALÇADO JONAS

JONAS VIGELIS

FAB. RUA S. CAETANO, 862 - 809 - TEL. 9-4682

LOJA: AV. ZELINA, 73

DVISAVAITINIS LIETUVIŠKOS MINTIES LAIKRAŠTIS

Revista Litwana

NOSSA LITUANIA

Diretor Proprietario Responsável:
DR. JOSÉ FERREIRA CARRATO

ADRESAS:

REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA:
AVENIDA ZELINA, 706 - VILA ZELINA
SÃO PAULO

KORESPONDENCIJAI:

CAIXA POSTAL 371 - SÃO PAULO.

KAINA: BRAZILIOJE: METAMS CR. \$ 75,00

PUSEI METU CR. \$ 38,00

KITUOSE KRASTUOSE: DOL. \$ 5

ATSKIRO NR. KAINA: CR. \$ 3,00

Siuvykla VILNIUS

SAVININKAS JUOZAS KARPAVICIUS

VYRU IR MOTERU DRABUZIAI
SPECIALUS PATARNAVIMAS
PRIEINAMOS KAINOS

AV. DUQUE DE CAXIAS, 237 - SÃO PAULO

D Ė M E S I O

Nekurie "M. L." skaitytojai ir bendradarbiai, siųsdami korespondenciją "M. L." Redakcijai ar Administracijai, nesinaudoja mūsų pašto dėžute 371, bet gatvės adresu.

Norime atkreipti dėmesį, kad ateiptyje prašome žymėti tik pašto dėžutės 371 Nr., nes "M. L." Red. ir A. rido-se paštas adresatams nepristatomas.

VIENTELIAI ATSTOVAI
GARSIOJO VANDENS
LINDOYA

ALAUŠ VARYKLOS COLUMBIA S/A.

GAMINIŲ PLATINTOJAI

IRMĀOS CARRIERI LTD.

Lindoya vanduo yra senai žinomas gėrimas, kurio puikų veikimą į žmogaus sveikatą jau visi yra vienbalsiai pripažinę.

Pabandykite, įsitikinkite ir visados naudokite!

RUA DINO BUENO, 795 a 835
TELEFONES: 51-4019 e 51-2223

Caixa Postal 3967
SÃO PAULO

DVISAVAITINIS LIETUVIŠKOS MINTIES LAIKRAŠTIS

1950 (III m.)

São Paulo (Brasil) Sausio 21 d. (Janėiro)

Nr. 2 (54)

MŪSŲ GYVENIMO VERTYBĖS

HENRIKAS VALAVIČIUS

Atrodo, kad būtų pakartota tikrai visiems labai gerai suprantamas dalykas, jeigu mes norėtume įrodyti, kad kiekvienas žmogus, kaip ir savo gimtajame krašte, o juo labiau svetimose emigracijos šalyse, pirmiausia turi rūpintis, kaip uždirbtų sau pragyvenimą ir duoną, kaip įsikurtų ir užtikrintų savo ateitį. Visi šitie dalykai yra visiems suprantami, ir daugelis mūsų mėgsta prisiminti, kokių vargų teko patirti, ypač pirmaisiais išėivybės metais ir kokių sunkių darbų teko dirbti, besiekiant geresnio gyvenimo. Sunkūs yra pirmieji išėivio žingsniai, o ypač tų, kurie atvyko į naują kraštą neturėdamas su savimi jokių lėšų. Kiek šio gyvenimo dėsnių yra teisingi, mums liudija daugelis pavyzdžių tų žmonių, kurie, ar dėl savo silpnybių, ar dėl nelaimės netekę jėgų, nepajėgė praskirti sau gyvenimo kelio, atsidūrę svetimose aplinkybėse. Rūpesčiai ir kasdieninis darbas dėl pragyvenimo — tai vis mūsų pastangos, kurių tikslas, kitais žodžiais betariant, yra sukurti medžiagines arba ūkines gyvenimo vertybes, be kurių patsai gyvenimas būtų neįmanomas. Jau tik vien sveika žmogaus prigimtis verčia mus rūpintis sukurti šias medžiagines vertybes. Mūsų moderniškaisiais laikais, o ypač dideliuose miestuose, kaip mes visi gerai suprantame, pinigas yra tas matas, kuriuo yra matuojama visų tų ūkiškų gėrybių vertė, būtina reikalingų mūsų gyvenimui, ir kurios daro mūsų gyvenimą patogesnę arba labiau užtikrintą ateičiai. Kova, kaip daugiau ir lengviau uždirbti pinigų, pasidaro lyg ir svarbiausias gyvenimo dėsnis, ir visas gyvenimas, atrodo, taip ir yra sutvarkytas, jog viskas eina pagal pinigų komandą. Naujojo pasaulio kraštuose, ar tai būtų šiaurės ar pietų Amerika, šis pinigų valdžios įstatymas yra ypatingai ryškus. Tokiose aplinkybėse begyvenant žmogaus galvoje susidaro nuomonė, kad pinigas yra vienintėlis dalykas, kuris duoda žmogui laimę, netgi garbę, ir vien tik dėl to verta gyventi. Tuo būdu pinigas iš priemonės, kuri yra reika-

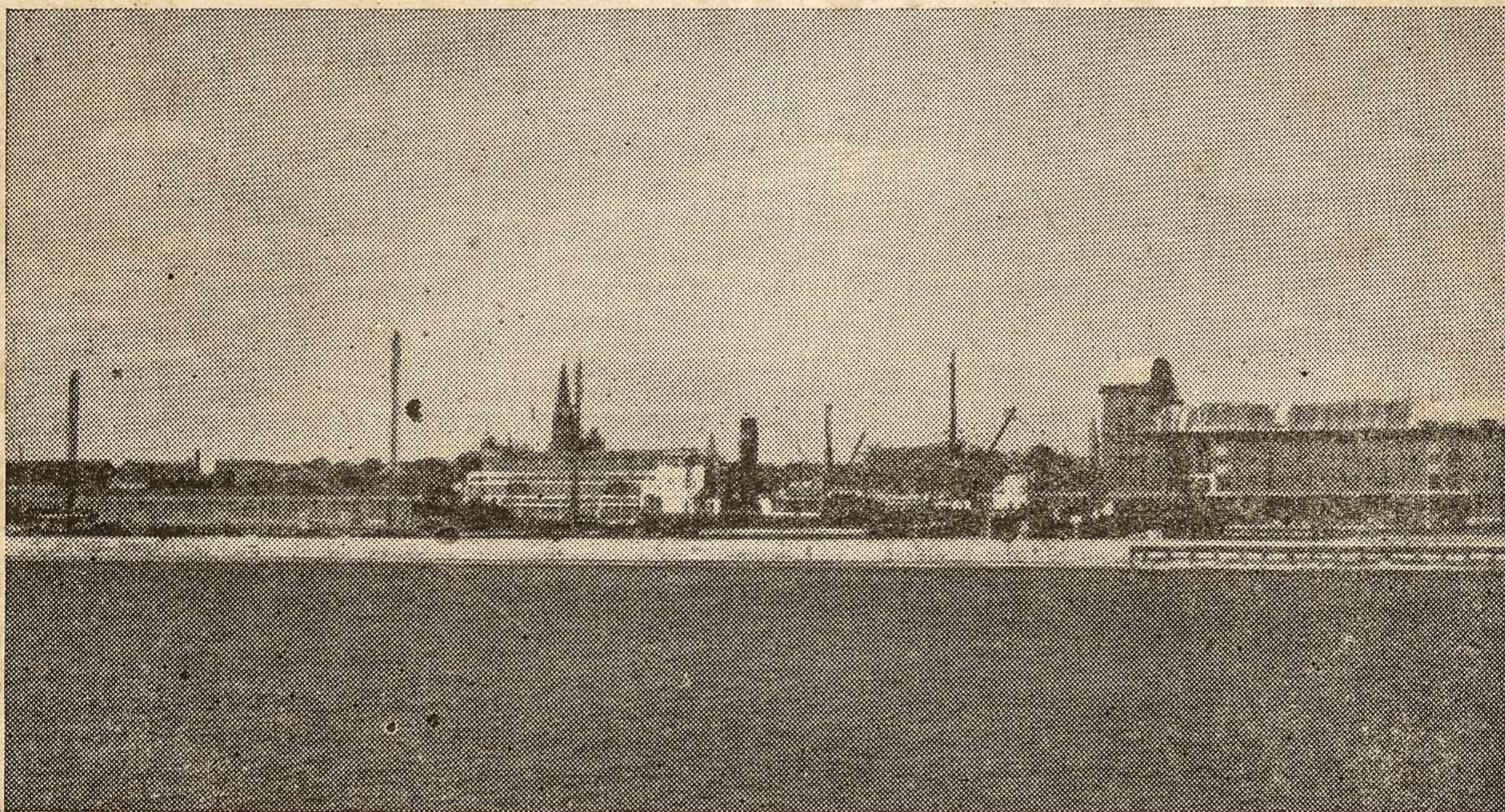
linga žmogaus gyvenimą ūkiškai tvarkyti, pasidaro paties gyvenimo tikslas. Ir taip atrodo, kad kitų gyvenimo vertybių, nepiniginių, lyg ir nebūtų. Tada žmogaus gyvenimas, koks jis turtingas bebūtų, pasidaro labai siauras, netgi labai varganas, kadangi tokio žmogaus sąmonėje dėl medžiaginių vertybių aistros miršta bet koks jausmas ir supratimas, jog dar yra ir kitokių vertybių, nemedžiaginių, kurios geriau parodo kitų žmonių akyse, ko iš tikrųjų žmogaus gyvenimas yra vertas. Tas kitas vertybes galėtume pavadinti dvasinėmis, kadangi jos neneša piniginio pelno, o priešingai, dar reikalauja išlaidų ir net pasiaukojimo.

Kad mūsų tautos žmonės skyrė daug laiko ir gabumų dvasinių, arda dar kitu vardu vadinamų kultūrinių gėrybių kūrybai ir ugdymui, yra labai nesunku nustatyti. Jau vien tik mūsų sodžiuose apdainuotieji rūtų darželiai, pakelėse išpuoštieji kryžiai, mūsų tėvų ir senelių iš lūpų į lūpas perduotosios dainos ir pasakos liudija, kiek lietuvis yra jautrus tų vertybių kūrybai, kurios yra, tarsi, jo širdies ir dvasios gyvenimo atspindys. Tą jautrų širdies būdą ir troškimą savo gyvenimą praturtinti dar kuo daugiau, negu tik valgis ir gėrimas, mes jaučiame kaip savo tėvynės dovaną, patekę ir į svetimus kraštus. Daugelis mūsų tautiečių išlaikė savyje šias iš tėvelių paveldėtas būdo ypatybes, t. y. papuošti savo gyvenimą dvasinėmis vertybėmis, kurios ir pačiam žmogui duoda moralinį pasitenkinimą, o kartu taip pat ir šeimos, ir artimųjų bei pažįtamųjų, ir visos mūsų kolonijos akyse pažymi tokio žmogaus gyvenimą garbingumo ir vertės ženklu. Kas gi būtų mūsų gyvenimo sąlygose tosios dvasinės bei kultūrinės gyvenimo vertybės? Suprantamas dalykas, kad čia ne vien tik rūtų darželio papuošimu būtų galima ką nors nuveikti. Taip gi ir ne cinemas bei kitas miestiško pasilinksminimo vietas lankydami mes įgysime savo gyvenimui dvasinių vertybių. Aplankykime kurį nors mūsų tautietį, kuris jau tikrai

gali kuo pasigirti, ir norėtų savo svečią juo garbingiau priimti. Nepagailima jokių vaišių ir ant stalo yra atkemsami vis brangesni gėrimai, ir, atrodo, juo didesnė kaina sumokėta už prancūzišką vyną, juo ir šeiminkui daugiau garbės ir svečiui malonumo. Bet argi išleidžiamų pinigų kiekiu gyvenimo malonumams tenkinti jau yra kas nors atsiekta ir daug garbės padaryta?

Mūsų gyvenimo dvasinės vertybės yra tos, dėl kurių mūsų tauta įgyjo garbės ir pasidarė žinoma kitų tautų tarpe, dėl kurių ir mūsų išėiviai į betkurį kraštą patekę labai dažnai buvo svetingai priimti dėl to, kad jie buvo lietuviai. O kuogi kitu mes galime išsiskirti iš kitų, jei ne savo širdyse ir gyvenime išlaikydami visą tai, ką mums yra mūsų tėvynė davusi. O tai yra tos doros gyvenimo taisyklės, kurių mus mokė motinė, klupdydama kas vakarą prieš gulant

kalbėti lietuviškų poterių, o tai yra ta kalba, kuria senelė sekė mums pasakas ir padavimus apie mūsų piliakalnių ir mūsų tautos didingą praeitį. Kitais žodžiais betariant, išlaikyti mūsų gyvenime mūsų tautos kalbą, dorovines ypatybes ir visa tai, kas sudaro mūsų tautos kultūrą, reiškia praturtinti mūsų gyvenimą tomis dvasinėmis vertybėmis, kurios tikrai padaro mūsų gyvenimą garbingu. Paklauskime kiekvienas save, ar nebus vien pinigų kalimas pasidaręs mūsų gyvenimo tikslas, ir ką mes esame padarę, kad būtume verti nešioti lietuvių vardą, kuriuo taip dažnai didžiuojamės. Jei šiuo vardu didžiuojamės, ar kartais vien tik tesinaudojame tuo, ką kitų mūsų tautiečiai yra padarę tam vardui išskelti, ir nieko patys neužsitarnavome? Paklauskime savęs nuoširdžiai, ir kiekvienam bus aišku, kas dar nepadaryta, ir kas dar galima būtų padaryti.

Klaipėdos uostas — Lietuvos langas į pasaulį

Klaipėda

Klaipėdos uostas — Lietuvos atviri vartai į platų pasaulį. 1923 metais sausio mėnesio 15 dienos, klaipėdiečių sukilimu, padedant Didžiosios Lietuvos savanoriams, Klaipėdos miestas ir kraštas tapo integraline Lietuvos teritorijos dalimi. Praėjusio karo metu Klaipėdos uostas ir miestas beveik nenukentėjo. Ateinančios žinios iš anapus «geležinės uždangos» sako, kad Klaipėdos uostą rusai pavertė modernišką povandeninių laivų baze. Į Klaipėdos kraštą ir miestą yra privežta daug rusų, nes visi okupuoti kraštai, kaip galint greičiau stengiamasi surusinti.

O šiandien Klaipėda ir jos kraštas yra at-

plėsti nuo Lietuvos teritorijos ir prijungti prie Rytų Prūsijos. Kitados laisvoje Lietuvoje, vasaros metu, dešimtys tūkstančių lietuvių iš visų jos kraštų vykdavo pasigrožėti gražiuoju gintaro pamariu. Gi šiandien 50 km. nuo pamario yra skaitoma draudžiamąja bei mirties zona. Okupantas bijo, kad pavergtieji per Baltijos jūras neišplauktų į laisvą pasaulį.

Tačiau okupacijos ir jungas, anksčiau ar vėliau, truks. Iš Klaipėdos išlaisvinto uosto, Lietuvos laivynas raižys vandenynus lankydamas didžiuosius pasaulio uostus.

Per Pasauli Keliauja Žmogus

BERNARDAS BRAZDŽIONIS

Baltas baltas, kaip vyšnios viršūnė,
Žydro veido, kaip žydras dangus,
Kaip vėlė, kaip vėlė nemarūnė
Per pasaulį keliauja žmogus.

Buvo draugas šviesaus Apolono,
Buvo brolis jis meilės Safo,
Ir kely begalinės kelionės
Nemačiau aš nuvargusio jo.

Šoko jis, gėrė jis ir dainavo
Su Katulu Dianos laukuos.
Jam Horacijus šaukė: Bis, bravo!
Krito žiedas nuo vyšnios šakos...

Krito žiedas kaip naktys, kaip dienos,
Kaip gyvenimas visas nukris,
O jis vienas, jis vienas, jis vienas
Praraston praeitin nebegriš.

Baltas baltas, kaip vyšnios viršūnė,
Žydro veido, kaip žydras dangus,
Kaip vėlė, kaip vėlė nemarūnė
Per pasaulį keliauja žmogus.

Eina jis pro karališkus sostus,
Pro muziejus monarchų senų.
Nuo karūnos jų dulkes nušluosto,
Nuo stabų užmirštų akmenų.

Per marias nemarias, per plačiausias
Ir per kalnus vainikais baltais,
Nei kelių, nei dienų nesiklausęs
Jis lig Nemuno klonių ateis.

Žengs per girią, kaip eglių ošimas,
Pasipuošęs žiedais kadugių,
Kaip šventosios taurės piligrimas
Bris per plaukiantį lauką rugių.

Baltas baltas, kaip vyšnios viršūnė,
Žydro veido, kaip žydras dangus,
Kaip vėlė, kaip vėlė nemarūnė
Per pasaulį keliauja žmogus.

Iš atogražų girių žaliųjų,
Kaip vienuoliai suklaupę maldos,
Kaip atodūsis mirt pasmerktųjų
Amžiais amžinas balsas giedos.

— Miršta tautos, vergai, viešpatijos,
Imperatoriai miršta seni,
Miršta žiedas balčiausios lelijos,
Tik tu vienas per amžius eini.

Per upelį, per ežerą gilų
Ir per lapą palaukių gėlės,
Iš pakrančių, iš tolimo Nilo
Ir iš tekančios saulės šalies.

Baltas baltas, kaip vyšnios viršūnė,
Žydro veido, kaip žydras dangus,
Kaip vėlė, kaip vėlė nemarūnė
Per pasaulį keliauja žmogus.

Lakštingalėlė

P. ORINTAITĖ

Maža lakštingalėlė
Pašešupiuos skardena,
Į kasą kaišo gėlę
Jauna sesutė mano...

Žalių šilų pakrantėj
Broližiai traukia gaidą,
O vakaras taip šventas —
Giesmėm į tolį aidi...

Apie klevelį žalia,
Ar sakalą sparnuotą,
Ar apie savo dalią —
Jaunom širdim paguoda.

☆

Tą pašešupio dainą
Mes sielvarte kartojam,
O dienos, naktys eina —
Ak, tėviškė žalioji!

O dienos naktys niūrios —
Tremtinio kietas kelias...
Išplauksim vargo jūras,
O kur Galgotai galas?...

Lakštingala šilojuos
Dar vis taip graudžiai gieda,
Sesuo mano jaunoji
Ten kaišo kasą žiedu...

NAKTIS PRIEŠ MŪŠI

P. K A R I B U T A S

— Mes turime užimti Cadiniano miestelį ir išsilaikyti jame nors vieną parą — praneša būrių vadams II-jo diversantinio batalijono vadas, majoras Donaldas.

Tokio įsakymo metu minėtasis alijantų diversinis parašiutininkų batalijonas 1944 metais veikė Italijos fronto užnugary, via Giardini ir Modenos apylinkėse. Karo vadovybės sąrašuose šis batalijonas buvo vadinamas «Allied Guerilla Batalion». Tame batalijone buvo trys būriai: vienas škotų, vienas amerikonų, ir trečiasis iš įvairiausių tautybių, kokių tik berasi Azijos ir Europos žemynuose. Tai buvo visokiausi perbėgėliai, kuriems pavyko kaip nors išsisukti ar pasprukti nuo vokiečių.

Trečiajam būriui buvo priskirti visi sunkieji kalnų kautynių ginklai — gal būtų, todėl, kad tie ginklai buvo patys sunkiausi po kalnus tampyti. Tad „išmintingieji“ anglai ir suvertė mums visą tų sunkiųjų pabūklų tampymo „garbę“.

Tame visų tautybių mišinyje netrūko ir lietuvių, Prano ir manęs. Žuvus pirmajam būrio vadui, toms pareigoms buvau paskirtas aš. Taigi, Pranas, aš ir visos mano „tautos“, ruošėmės tada į mušį, užimti italų miestus...

Majoras išaiškinęs padėtį žemėlapyje, kreipėsi į mane:

— Tamsta įsitvirtinsi «Monte Spino» kalno viršūnėje, ir po sutartino ženkle atidarysi ugnį...

— Įsakymas, Tamsta Vade! —

— Pakartok, ar viską gerai supratai.

— Nuvykti tuojau į «Monte Spino» kalną, dar dienos metu parinkti minosvaidžiams ir kulkosvaidžiams lizdus. Apskaičiuoti šaudymo tolį. Mėnuliui patekėjus išdėstyti būrį kovos padėtin. Prieš tai patikrinti ginklus ir duoti skyrininkams tikslus nurodymus.

— Nurodyki priešą ir perskaityki sutartinius ženklus.

Išsiėmiau užrašų knygutę ir perskaičiau:

— Castello - 35 vokiečiai, Mocogno - 65 vokiečiai, Cadiniano - 78 vokiečiai, Lama - 45 vokiečiai.

Balta raketa - pradėti artilerijos ir minosvaidžių ugnį, raudona raketa - sustabdyti ugnį, žalia raketa - vietovė užimta.

Cadiniano apšaudyti iš patrankų ir minosvaidžių (5-7) - 10 minučių. Castello apšaudyti 10 minučių. Moconio tiltą apšaudyti padegamaisiais sviediniais ir sunkiųjų kulkosvaidžių padegamomis kulkomis.

Dvi baltos raketos - prasidėjo didysis puolimas. Balta ir raudona raketa kartu - trauktis!

— Viskas tvarkoje, ačiu, — majoras paspaudžia ranką, ir palinkėjęs laimės, leidžia išeiti.

Atlikę visus pasiruošimus, mudu su Pranu pradedame žvalgytis į naujas pozicijas nuo «Monte Spino» kalno.

Saulė jau slepiasi užu mėlynuojančių pasikliautėje kalnų, ir virš «Monte Spino» nusileidžia naktis Tolumoje, lyg vaiduokliai, sustojo

«Monte Moconio» uolos. Apačioje, urgzdamas, niršdamas, kunkuliuoja kalnų upelis. Kitur visur tyła. Kalno papėdėje, kurio viršūnėje dabar mudu sėdiva, vos išžiūrimas prieblandos šešėliuose, kreivomis gatvelėmis išsidriekęs, dunkso Cadiniano miestelis. Jis net nesapnuoja, kas jo laukia...

— Kelinta valanda? — klausia manęs Pranas.

— Devynios ir penkiolika — atsakau pasižiūrėjęs į šviečiančią laikrodžio rodyklę. Ir vėl tyła... Tik retkarčiais ausis pagauna tolimą, duslų dunkšėjimą. Tai patrankos kosti ir spiaudosi ugnimi.

Pranas pabraukia aplink save ranka, paglosto žolę, išsitiesia aukštelninkas, ir po valandžiukės girdžiu jo neramų, gilų alsavimą. Jis miega. Praskrenda šikšnosparnis. Trakstelia sargybinio užminta, sausa šakelė.

Sėdžių atsirėmes į uolos kyšulį ir žiūriu į tamsą. Mano mintys neramos, blaškosi ir plasnėja, lyg tie nakties šikšnosparniai. Nustojau jausti, jog esu tarp bejausmių uolų, svetimos žemės kalno viršūnėje, kurios tokios užsidariusios savyje, lyg tie žmonės, sutinkami mano klajonėse.

Mano smegenyse atsidaro slapta prisiminimų lastelė. Žiūriu per ją sielos akimis į pergyventus įvykius, ir kaip veidrodyje matau visą praeitį.

...Ten šiaurėje Lombardijos lygumos, dar toliau Alpės, už jų Dunojus, vakariniai Karpatai, Vislos žemuma... ir tenai anapus jų visų, Nemuno žemė — Lietuva, mano tėvynė!... Tik mudu su Pranu čia, toli ir aukštai...

Regiu, kaip blizgesiu išsipuošęs ir didybėn pasikėlęs geležinis robotas parduoda mano šalį vergijon, nežmoniškojo skurdo ir teroro satrapui. Girdžiu verksmą, kai draskomos šeimos plėšiamos naktimis iš miego, ir siunčiamos šaltajai mirčiai į ledinuotus miškus. Ateina į šių kalnų viršūnes aimanos iš Turkestano tyrlaukiuose sudegančių gyvybių.

Parduotųjų į mirtį vėlės, ir į erdves nuplaukusios gyvybių liepsnos, šiaurės pašvaistėmis kyla į dangų, ir rytojaus šviesa parodo geležiniam robotui jojo paties ateitį. Abudu siaubūnai puola vienas kitą, o mirtina kova vėl liepsnoja mano žemėje... Padangėse lėktuvų spiečiai sėja mirtį, kaip šiaurys rudens lapus.

Bėga plėšikai iš mūsų žemės... bet, štai vėl sugelia širdį sausas kulkosvaidžių ir automatų tratėjimas. Tai azijatai šaudo beginklius mano tautiečius, vyrus, moteris, mažus vaikus, Praveniškėse. Šėtono tarnai ir gaišdami dar naikina gyvybes ir pralieja nekaltą kraują.

Keliu ranką prie šaltos, prakaitu išpiltos kaktos... Kažkur, žemai, kalno papėdėje išmušė bažnyčios bokšto laikrodys. Aš atidarau akis. Ant upelio bangų raibuliuoja žalios tekančio mėnulio švieselės. Iš užu kalno pakyla balti debesėliai, ir gamta paširpsta.

Pagaliau, apačioje, mėnuliui pamažu aukštyntyn kylant, ryškėja mėnesienoje miesto pavidas.

Miestelis iš tamsos išneria stebėtinai gražus. Jis savo sidabriniai tamsiuose sešėliuose atrodo, tartum, užburtas, lyg ir nenaturalus. Namai, gatvės, medžiai aikštėse, virš pastatų kylančios uolos, lyg būtų ką tik nesenai bronzos dulkėmis apibarstytos. Viskas atrodo naujutėliai, ir blizga, lyg pašto atvirutėje.

O ten giliai tarpukalnėse, vis garsiau ir garsiau, kaip iš požemių, uolos kartoja mūšio uragano aidą. Tuo tarpu čia aplinkui viskas miega, ir man rodosi, jog aš sėdžiu kitoje planetoje.

Pažvelgiu dar kartą į tą užburtą miestelį, į upeliukštį šalia jo, ir rodos, regiu ne jį, o... Jonavą. Tą pačią Jonavą prisiminiau, kuri rami sau stovėjo prie Neries, o vėliau buvo bombų sutriuškinta, sugriauta, sudaužyta. Tik Neris vis plaukia, tyli, gaili ir sopulinga...

Rytoj šis mažas, tylus, ramus ir žvilgantis miestelis sugrius po granatų smūgiais, ir subyrės į smilkstančių griuvėsių krūvas, kaip ir mano Jonava... Kodėl žmogaus gyvenimui neleidžia tekėti ramiai ir nedraudžiamai, kaip Neris vandenims, kaip tam upeliui prie Cadiniano?...

Iš toli, toli atplaukia, lyg laukinio žvėries, galingas ir baugus kriokimas. Pietų pusėje, virš kalno blykstelia prožektoriaus šviesus liežuvis. Aukštai, žvaigždėtame skliaute girdėti lėktuvo motorų ūžimas. Jis apsuka virš kalnų ratą ir nuūžia į nežinomus nakties tolius.

O ten, — kitoje Apeninų kalnų pusėje vis garsiau ir garsiau atsiliepia pragariško mūšio dūžiai. Pažiūriu į laikrodį, ir galvoju, jog už va-

landos ir čia prasidės karo ir mirties šokis. Užpakalyje kažkas trakstelėjo.

Staiga aš pašoku ir pritūpęs stebiu, kas ten, krūmo patamsėje.

— Que va la? — klausiu itališkai: (Kas eina) Stovi.

Prisiploju prie uolos skardžio, pakeliu automata ir priglaudžiu pirštą prie nuleidžiamojo kablelio. Svajonės, mintys ir burtai staiga išnyko, ir aš vėl visai karys.

— Que cosa vuole? — (Ko nori?)

— Niente, niente, Signore! (Nieko, nieko pone!)

Iš tamsos išplaukiančiame šešėlyje atpažįstu mulų varovo Antonio balsą.

— Eik čia! — įsakau jam, ir bato galu žadinu Praną. Tas pašoksta ir jau spėjo išsitraukti iš už diržo granatą.

— Tsss... tai Antonio, — įspėju jį.

Iš šešėlių priedangos atslinkęs italas pritupia ir praneša, kad mulai su kalnų patrankomis ir minosvaidžiais jau stovi sutartoje vietoje, uolos pakriaušėje, Pranas ir Antonio negirdimais žingsniais dingsta tarp uolų — jiedu dėvi guminius batais.

Per pusvalandį visi kareiviai išdėstyti į dienos metu numatytas vietas. Viskas tvako! Giliai atsikvepiu, nakabinu baklagę, pridedu prie lūpų ir patraukiu gerą gurkšnį deginančio skystimo, nuo kurio ir šilta ir drąsiau... Paskui padodu ją grįžusiam Pranui, pažiūriu į laikrodį, ir sakau:

— Jau netoli. Aauštant prasidės puolimas... (Bus daugiau)

MOKSLO METUS

Užbaigus

Atėjo vasaros atostogos, Moksleiviai visada jų laukia. O kaip jų sulaukia, tai vieniems tos atostogos atneša džiaugsmą, o kitiems pakvitavimą už tuščiai praleistus metus. Margas yra suaugusių pasaulis. Margas yra taipogi moksleivių gyvenimas. Vieni mokosi stropiai, kuria savo ateities gyvenimą ant tvirtų pamatų, kiti — dėl savo nesugebėjimo, dėl tėvų ar aplinkos priežasčių atsilieka nuo priekin žengiančiųjų. Nenaudingai praleistas laikas yra didelė skriauda, visų pirma jaunam moksleiviui ir jo globėjams — tėvams. Visi supranta, kad šiais naujaisiais laikais nemokytam žmogui yra sunku gyventi. Labai sunku nemokytam ten, kur krašto kultūros lygis yra žemas, kur juodadarbis žmogus yra mažiausiai atlyginamas ir visų išnaudojamas.

Gyvenimo naštai palengvinti ir pateisinti savo gyvenimą, visų tėvų pareiga — visomis priemonėmis savo vaikus mokslinti. Kaip į kalną lipant matosi platesnis pasaulio akyratis, taip žmogui daugiau išsimokslinusiame gyvenimas darosi prasmingesnis.

Prasmingos ateities vedini, būrelis naujai atvykusių mokytojų, gera valia stojo plėsti švietimo dirvonų. Ir šitie mokslo metai parodė, kad idealizmo ir pasiaukojimo liepsnelė mūsų liau-

dies žibintuose dar neužgėso.

Pasitvirtino, kad turint noro, galima didelius darbus nuveikti.

Organizuojant lietuvių kalbos pamokas V. Zelinoje, didelę paramą ir nuoširdaus pritarimo susilaukta iš lietuvių vienuolių pranciškiečių; Vyr. ses. Karolinos ir ses. Dolores.

Be lietuvių kalbos pamokų vyr. skyriams buvo dėstoma paišyba, geometrinė ir techninė braižyba ir kūno kultūra. Lietuvių kalbą dėstė, darbo dienomis Mokyt. A. Valavičiūtė, agr. Mg. Vinkšnaitienė ir inž. M. Ivanauskas; sekmadieniais: Mokyt. E. Bortkevičius ir agr. Boguslauskas. Paišybos pamokas vedė dailininkai — meno akademikai: V. Stanžikaitė-Abraitienė ir Ant. Kairys, Braižybos ir kūno kultūros — inž. M. Ivanaukas.

Vienuolyno mokykloje priskaitoma iki 200 lietuvių vaikų-mokinių. Mokiniai pamokas lankė mažiausiai sekmadieniais (20%), šeštadieniais 50-75%, darbo dienomis, tuoj po normalių pamokų iki 100%. Toji trumpa charakteristika rodo, kokia kryptimi ateityje reikėtų organizuoti pamokas.

Be Vila Zelinos, Lietuvių Sąjungos Brazilijoje pastangomis, lietuvių kalba buvo ir yra dėstoma S-gos išlaikomose mokyklose: Vila Anastazijoje — Dr. Basanavičiaus ir Mokoje — Dr. Vinco Kudirkos. (Šio str. autoriui teko neoficialiai dalyvauti, gruodžio mėn. 28 d. Mokoje) (Nukelta į 13 pusl.)

Lietuvių Tautos Potencialo Išlaikymas

(Prof. K. PAKŠTO paskaita Amerikos Lietuvių Kongrese)

1. Lietuvių Tautos Potencialo Augimas ir Naikinimas Per Pastarąjį Šimtą Metų

Bet kurios tautos potencialas galima svarstyti bent dviem atžvilgiais: kiekybiniu ir kokybiniu. Pirmuoju atžvilgiu mes norime sužinoti, kiek mūs yra, ogi antruoju — kiek mūsų galios pasireiškia savitos tautinės ir universalinės kultūros kūryboje.

Daugelis rašto žmonių sutinka, kad 19-tojo amžiaus vidury mūsų tauta pergyveno didžiausias savo kultūros sutemas. Tačiau ir šitų sutemų metu lietuviškai kalbančiųjų skaičius siekė bent 2 milijonų: 1,750,000 Didžiojoje Lietuvoje ir apie 250,000 Mažosioje Lietuvoje. Amerikoje ir kitur užjūriuose tuomet (apie 1850 m.) lietuviškų bendruomenių dar nebuvo. Per 90 metų lietuviškai kalbančioji giminė paūgėjo iki 3,600,000 ir gana plačiai išsibarstė po platų pasaulį. 1941 m. birželio vidury lietuvių kiekybinis potencialas Lietuvoje ir jos pasieniuose buvo šitaip pasiskirstęs:

Senojoje Respublikoje	2,230,000
Atgautoje Vilnijoje	320,000
Rytprūsiuose	200,000
Gudijoje	30,000
Latvijoje	30,000

Viso labo Europoje 2,810,000

Tuom pat metu užjūriuose buvo: Š. Amerikoje arti 650,000, Pietų Amerikoje apie 75,000, Sovietų Rusijos gilumoje apie 40,000; ogi viso tolimuose kraštuose 790,000.

Tautinės kultūros kūryboje plačiai ir pilnu tempu dalyvavo tik Nepriklausomos Respublikos lietuviai. Greito nutautėjimo labiausia buvo paliesti Sovietų Imperijos lietuviai: nuo 1926 m. iki 1939 m., t. y. per 13 metų jų skaičius sumažėjo iš 75,000 į 40,000. Lėtesniu tempu ištautėdavo Rytprūsių ir abiejų Amerikų lietuviai.

1941 m. birželio mėn. Sovietai pradėjo sistematinį tautos naikinimą. Ypatingai uoliai naikinama mūsų tauta 1944—1949 m.

Sovietinės Lietuvos dabartinėse ribose 1941 m. birželio mėnesio vidury buvo 2,550,000 lietuvių. Jei ne komunacių priespauda ir genocidas, vien Lietuvoje būtų buvę 2,800,000 lietuvių. Bet kiek gi dabar jų ten yra?

Sovietų knygos, išleistos po karo Maskvoje, labai vengia tikslų skaičių tautybių, kuriomis po karo buvo užkolonizuotas pratuštėjęs Klaipėdos kraštas, Vilnius ir jo apylinkės.

Lietuvos ribose dabar esama 65,197 kv. km. ploto. Sovietų geografas S. V. Čefranov (Fizičeskaja Geografija SSSR, Maskva, 1947 m.) Švietimo Ministerijos patvirtintame rankvedy, 1946 m. gale Lietuvos gyventojų tankumą nurodo esant 48 gyv. kvadratiniam kilometre. Iš to išeity, kad tuo metu rusai skelbė Lietuvoje esant 3,129,000 gyv. Tuo pačiu pokariniu metu Rusijos informacinės versmės užsienio leidiniams vis dar patiekia Lietuvoje 85% lietuvių. Jei priskaitysime visą prieauglį iki 1949 m. pabaigos, tai pagal Sovietų davinius ten dabar turėtume rasti 2,750,000

lietuvių. Tais falšyvais optimistiškais skaičiais ir procentais Sovietai nori įtikinti savus ir svetimus, kad devynių metų svetima okupacija buvo švelniausia visoje Lietuvos istorijoje ir kad lietuvių tauta vargiai ar turėjo 50,000 gyv. nuostolių, Išeitų, kad Lietuvos niekas ir neokupavo, ir karo ten nebuvo; niekas nevežė lietuvių į Vokietijos darbo stovyklas ir mirties lagerius, niekas negabeno lietuvių į Sibiro vergų stovyklas.

Didžiasiai mūsų nelaimėi, anksčiau minėtojo normalaus lietuvių skaičiaus Lietuvoje jau nebėra. 1949 m. gale lietuvių skaičius Lietuvoje galėtų dar siekti 2,150,000. Taigi prie sovietinės skaitlinės stanga bent 600,000 lietuvių. Tai kur gi jie dingę? Žinome, kad apie 75,000 pavyko išsigelbėti Vakaruose. Žinome, kad apie 10,000 patriotų sudegino naciai mirties lageriuose. Labai tikėtina, kad dar bent keliolika tūkstančių lietuvių žuvo vykdydami pasipriešinimą nacių režimui ir jų okupacijai Lietuvoje. Bet kur gi dingę pusė milijono? Jų baisią kelionę į tolimą šiaurę bei rytus liūdija tūkstančiai pasprukusių ir daug mačiusių tremtinių ir daugybė dokumentų. Tų žodžių autorius pasidarė sąrašą savo draugų, giminių ir pažįstamų, ištremtų į Rusijos vergų stovyklas vien 1941 m. ir tame sąraše yra net 120 gerų žmonių ir puikių lietuvių, kurių vargiai kuris būtų patekęs į kalėjimą bet kurioje laisvoje šalyje. Būtume labai dideli optimistai, jei manytume, kad iš 500,000 vergų grįžtų atgal Lietuvon bent dešimt procentų. Labai maža jų išliks gyvų, labai retas pakels pustuzinį metų visų amžių žiauriausios vergijos.

Mažosios Lietuvos 200,000 lietuvių mirties keliai mažiausiai mums žinomi: negalėtume net apytikriai pasakyti, kiek jų pateko į Sibirą ir kiek atsidūrė Vokietijoje. Jų masinis tautinis susipratimas silpnėjęs, nes jų daugumai neteko laisvoje Lietuvoje gyventi. Rusijos vergų stovyklose jie išmirs, o Vokietijoje daugumas baigs ištautėti. Sakoma, kad tik apie 12,000 jų priklausė prie lietuviško sąjūdžio Vokietijoje. Atrodo, kad greitai neteksime (iš dalies — jau netekome) beveik 200,000 mažalietuvių.

Prieš pat karą Lietuvos kultūrinės kūrybos potencialą aš lyginau penkiolikos milijonų vidutiniškai pažangiai tautai. Bet ten tuomet buvo vos pusterčio milijono lietuvių. Universiteto profesūros išleistų knygų kasmetinės parodos, dažnos meno parodos, šauni opera ir dramos teatras, daug rimtų žurnalų ir apie 1,400 kasmet išleidžiamų naujų knygų versdavo manyti, kad gyvenu sostinėje penkiolikos milijonų tautos. Išvada aiški; ir netobula laisve per 20 metų mes mokėjome puikiai naudotis. Iš mažos atsilikusios tautelės mes sukūrėme didelio kultūrinio potencialo visai modernišką naciją. Ir jau rodėsi, kad jau greit iš mažos mielos tėvynės mes nupinsime gražiąją dainą ir svajonę ir padarysime iš jos pasigėrėjimą amžiams.

2. Senoji Ir Naujoji Emigracija

«Aušros» laikais prasidėjo masinė lietuvių emigracija į Ameriką. Jos svarbiausia priežastimi laikome ūkišką Lietuvos skurdą po sunkia Rusijos letena. Emigravo jaunimas ir vidutinio amžiaus žmonės, ieškodami geresnių progų prisigyventi. Per keliasdešimt metų jau beveik visi rytinės Amerikos miestai turėjo lietuviškas bendruomenes, dažnai net bažnyčias. Emigrantų masė savo kultūrinio lygiu buvo tokia pat pusiau raštinga, kaip ir namie likusioji didžiuma. Mažara tė visuomenė bet kur navykusi sunkiai ir lėtai pasiduoda nutautėjimui. Jai sunku naujos kalbos pramokti ir persiimti naujais papročiais. Ir vietiniai gyventojai tos rūšies ateivius sunkiau įsileidžia į savo bendruomenę, į draugijas ir klūbus. Tad, naujokams tenka ilgai izoliuotai gyventi. Tai verčia juos greit sukurti savo parapijas, draugijas, klūbus, laikraščius, maisto bei rūbų krautuves ir gausias smukles. Fabrikuose jie irgi labai dažnai atsiduria tarp savų tautiečių arba tarp kaimynų iš centrinės Europos. Ir šita izoliacija labai palaiko ateivių kalbą, papročius ir jų naujas įstaigas. Bet su laiku svetimi žodžiai skverbiasi jų kalbon. Susikuria lietuviškai-lenkiškai-angliškas žargonas. O jų vaikai parsineša iš mokyklos anglišką kalbą, kuri dažnai ir žargoną išstumia jaunųjų tarpe. Tai darosi visų tautų ateivių bendruomenėse. Vienos tautos ištautėja truputį sparčiau, kitos lėčiau. Bendrai paėmus, aukštesnio kultūrinio lygio tautos (vokiečiai, skandinavai) Amerikoje žymiai greičiau nutautėja.

Politinių išievių senoje emigracijos srovėje maža būdavo: ne tūkstančiais jie skaitomi, užtenka kelių šimtelių.

Naujoji Emigracija

Kas kita naujoji emigracijos srovė. Ji beveik visa vien politinė, savo masyvumu ji bent du šimtu kartų didesnė už tą sukilėlių skaičių, kuris pabėgo į Vakarus po 1863 metų pralošto prieš rusus sukilimo. Per tūkstantį metų joks karas, joks maras ar badas nepriverstė iš Lietuvos bėgti ilgam laikui 75.000 žmonių. Senieji emigrantai savo valia vyko iš prastesnio į geresnį gyvenimą. Naujoji emigrantų srovė buvo baisios, klaikios ir galingos vergijos ūmai išmesta į daug blogesnį tretinio gyvenimą Vakarų Europoje ir į labai netikrą ateitį tolimose šalyse. Senasis išievis buvo beveik tikras pagerinimas savo materialinį gyvenimą. O naujasis ateivis to pagerinimo labai mažai galėjo tikėtis, nes jam savoje tėvynėje jau buvo gana gera ir jauku gyventi ir niekur nesiruošė jis išvykti apsigyvenimo tikslais. Tad, jei teisinga psichologinį analizą darysime, tai suprasime, kad naujasis ateivis turi moralinės teisės nešiotis su savimi giliausią sielos skausmą. Jo turėtą nirvaną svetimi pavertė į inferno, kuriame pabuvęs ir viską patyręs, viską pamatęs, jis skubiai bėgo, kad išgelbėtų nors gyvybę. Ir bėgo jis į kaž kokius atkluonius, kuriuos jam įsteigė šiurkšti UNRRA.

Naujoji emigracija kartu su Lietuva buvo iškilusi į aukštesnį kultūrinį lygį. Dažniausia ji moka laisvai vokiškai kalbėti. Tai jai palengvins ir anglų kalbos greičiau pramokti. Apie žargoną jai ir nebeteks rūpintis: jis jau paruoštas senosios išievijios. Kiek teko patirti, tas žargonas

sparčiai plinta ir tarp naujosios išievijios. Jie taps palengva tos svetimos visuomenės nariais, kuri juos lengvai priims į savo tarpą. Tad, progų ištautėti jai bus žymiai daugiau, negu senajai išievijai. Atydžiai seku 2-3 metus Amerikoje pagyvenusių kalbas ir ateivių kunigų pamokslus ir girdžiu, kaip jie greit prisiima savo gražion kalbon naujus barbarizmus. Žinoma vien tik kalbos sudarkymas dar nepadarys jų svetimtautičiais. Jie ilgai liks gerais lietuviais, bet stambūs jų nugarose įlinkimai rodys, kad sunkūs raiteiliai ant jų jodinėjo, laužė jų nugaras, svetimų kraštų dulkės apnešė jų lietuvišką dvasią. O iš pavergtos Lietuvos dabar jau nebeateina gaivinancios tautinės kultūros spindulių: jie neper-eina per geležinę uždangą.

Senieji ir naujieji ateiviai, rimtai imant, neturi pamato vieni kitiems ką nors esminio prikaišioti. Abi jų srovės yra padaras Lietuvos dramos dviejų labai skirtingų epizodų. Tuos epizodus reikia ruprasti, tuomet suprasime tarpusavio skirtumus, išmoksime juos toleruoti ir darniai gyventi, net pasilaikydami kai kuriuos skirtumus.

Kalbos Išlaikymas — Svarbiausias Uždavinys

Amerikoje kartais lietuvių tarpe tenka išgirsti mintį, kad čia mūsų tautybei kalba nesvarbi, svarbiausia būti geru lietuviu, nors savo kalbos ir nemoki. Mūsų tautos istorijos nežinantiems lengva vaikiškai nukalbėti. O žydų ir airių pavyzdžiai mums visai netinka. Pirmiausia, kiekviena tų tautų Amerikoje turi daugiau kaip po penketą milijonų jau tvirtai prisigyvenusių piliečių. Bet yra dar svarbesnių dalykų už skaičius. Žydai turi visiškai savistovią, nuosavą religiją, kurios su niekuom nesidalina. Kalbos jie nesugeba apginti, bet religija nuostabi padeda jiems išsaugoti esmingiausius žydiškumus. Jie labai galingi ekonominiame, politiniame ir net moksliniame gyvenime, bet kultūros originalumas visiškai sunyko, kai po pirmojo Pasaulinio Karo sustojo žydų kultūrininkų emigracija iš Lietuvos, Lenkijos ir Ukrainos. Numirė žydų teatras ir jų literatūra čia labai susmuko, bet žydai vis vien laikysis per didelę ištikimybę savo originaliai religijai.

Airių didžiausia galybė tai bažnytinės hierarchijos beveik pilnas monopolis. Jei lietuviai būtų apsigyvenę tokioje šalyje, kurioje jie būtų sudarę ryškią daugumą katalikų tarpe ir būtų pasiėmę aukštąją hierarchiją į savo rankas, tai be abejo būtų labai ilgai išlikę gyvi, nors mažiau kūrybingi. Kadangi mūsų labai maža, tai mūsų kultūrinis potencialas turi būti labai aukštas. Sava kalba, jos grynumas ir originalumas būvo ir turi toliau pasilikti gviausiu akstinu savai literatūrai ir menui kusti.

Devyniolikame amžiuje daug tūkstančių lietuvių išmėinė savo kalbą į lenkišką, gudišką, vokišką. O ką dabar lietuvių kultūrai duoda tie pora milijonų lietuvių, kurie užmiršo savo kalbą? Duoda tik rūpesčių Lietuvai, uoliai talkininkaudami Lenkijai, Vokietijai ir net Gudijai pasisavinti senas Lietuvos žemes. Nebūkime naivūs, kad lietuviškas kraujas kažkoks stebuklingas ir jis net be kalbos išlaikys mūsų tautybę. Nieko panašaus neatsitiks. Argumentą baigsiu poeto žodžiais: «Tas ne lietuvis, kurs liežuvį pamirš brangiosios Lietuvos...»

Kultūros Krizei Vykstant

Nuo 1917 metų vyksta didžioji pasaulinė kultūros krizė dažnai pajvairinta karais. Karų metu Lietuvoje žmonių mažiau žūsta, negu sovietinėje taikoje. Todėl dabartinių Lietuvos vargų ir jos tragedijos negalima lyginti su jos istorijoje patirtomis nelaimėmis. Pasaulis dabar pergyvena šiaurinių "arabų" invaziją su nauju Mahometu priekyje. Buvusiam žmogui ir dabar, kaip prieš 1300 metų, duodamas pasirinkimas tarp Korano ir kardo po kaklu, tarp nacionalistinio sovietizmo ir vergų stovyklos.

Tokioje baisioje nelaimėje, in die tribulationis, turime griebtis visai ypatingų priemonių sumažintai ir išsklaidytai tautai gelbėti. Tas priemonės aš čia bandysiu išreikšti keliais kategoriškais imperatyvais ir postulatais:

1. Kiekvienam lietuviui: nepalaužiamo atsparumo, nepaliaujamo dvasinio karingumo, savai kalbai ir kultūrai išlaikyti. Lietuviais išliks tikrai karingieji lietuviai. Bailiai nutrūpės nuo tautos kūno.

2. Jaunavedžiams. veislingumo — multipliamini. Didelės tautos tapo didžiomis dėl to, kad jos dauginosi. Mažosios likosi mažomis dažniausiai dėl to, kad jos nenorėjo būti didelėmis.

3. Įsimylintiems: visomis pastangomis išvengti mišriųjų vedybų. Mišriosios vedybos mažoms tautinėms grupėms garantuoja tikrąjį karstą.

4. Moksleivijai ir studentijai: kryžiaus takais kopti į aukštuosius mokslus. Pasaulyje gal būt susidarys intelektualų perteklius, bet Lietuvoje galvos ir smegenys atkertami nuo tautos kūno. Kad ir daug milijonų mūsų būtų, o neturėtume savos kūrybingos inteligentijos, tai būtų me tik amorfinė masė, ne tauta, bet tautelė. Tenelieka nė vienos šeimos, kurioje nebūtų ar gydytojo, ar advokato, ar inžinieriaus, ar dvasiško. Moksle kelias bus jums nelengvas, erškėčiais nuklotas, bet didžioji tautos ateitis reikalauja iš mūsų jaunimo kuo didžiausio protinio įtempimo.

5. Visiems lietuviams: pasaulyje išbarstyti lietuviui privalo būti puikiausiai organizuoti. Galime girtis milijonu išeivių, bet kas iš to? Kar mes surasime tą milijoną, kaip mes jį pritrauk-

sime prie tautinio darbo? Mes turime sukurti racionalų tinklą reikalingiausių organizacijų lietuvių kalbai ir kultūrai išlaikyti pasaulyje ir visą žemės rutulį apsupti lietuviškai plakančių širdžių grandine.

6. Žurnalistams: rašyti kuo daugiausia apie lietuvių dvasinę rezistenciją įvairiose pasaulio šalyse prieš nutautėjimą ir lietuviškos kultūros nublukimą. Rašyti apie tai, kiek lietuvių jaunimas parodo atsparumo ir kiek jis turi nuostolių kovose prieš nutautėjimą. Rašykime apie sėkmingą tautinę kovą ir išlikimą tokių mažumų, kaip Kanados prancūzai ir pietų Afrikos olandai. Jų pavyzdys gali suteikti mums daug pamokymo, drąsos ir įkvėpimo.

7. Mokytojams ir tėvams: nemokyti vaikų poterių ir maldų svetimomis kalbomis. Darytume didžiausią klaidą, jei manytume, jog gerasis Dievulis lietuvių kalbos nesupranta ir tuomi nuskriaustume savo jaunimą, atimdami jiems progą prabilti į Dievą dvasingiausia pasaulio kalba, verstume jaunimą savo intymiškiausius ir švenčiausius jausmus reikšti svetima kalba.

Baigdamas šią savo kalbą aš negaliu pra-eiti tylomis tų vyrų, kurie čia sėdi už Kongreso prezidiumo stalo. Stebiu jų kilnų darbą nuo 1939 metų, žinau, kad jie turi daug sunkumų suderinti savo margas pažiūras. Bet aš negaliu atsidžiaugti jų sugebėjimu vieningai dirbti ir vadovauti politiniam Amerikos lietuvių gyvenimui. Aš jaučiu, kad per tą ilgą periodą sutartino darbo, jų patyrimas ir politinė išmintis išaugo iki valstybės masto vyrų. Jie įprato suprasti net pasaulines problemas ir jų darbas reiškiasi jau dabar dideliais vaisiais Lietuvos laisvei vaduoti. Jiems skiriu visą savo pagarbą ir dėkingumą.

Esu sujaudintas gausiu Kongresu ir jo delegacijų puikiu sąstata. O politinių tremtinių ir kankinių misija laisvajame pasaulyje turi kuo didžiausios reikšmės. Pasaulis nenusivokia, kas dedasi už geležinės uždangos, Jūsų pareiga yra tapti galingais ir jautriais švyturiais didžioje sutemose. Ašaromis nusakyti Jūsų pergyvenimai turi pagelbėti ir pagreitinti laisvojo žmogaus prisikėlimą pasaulyje ir turi pavirsti galingu ginklu Amerikos laisvei įprasminti ir ginti.

Prof. Kazys P a k š t a s

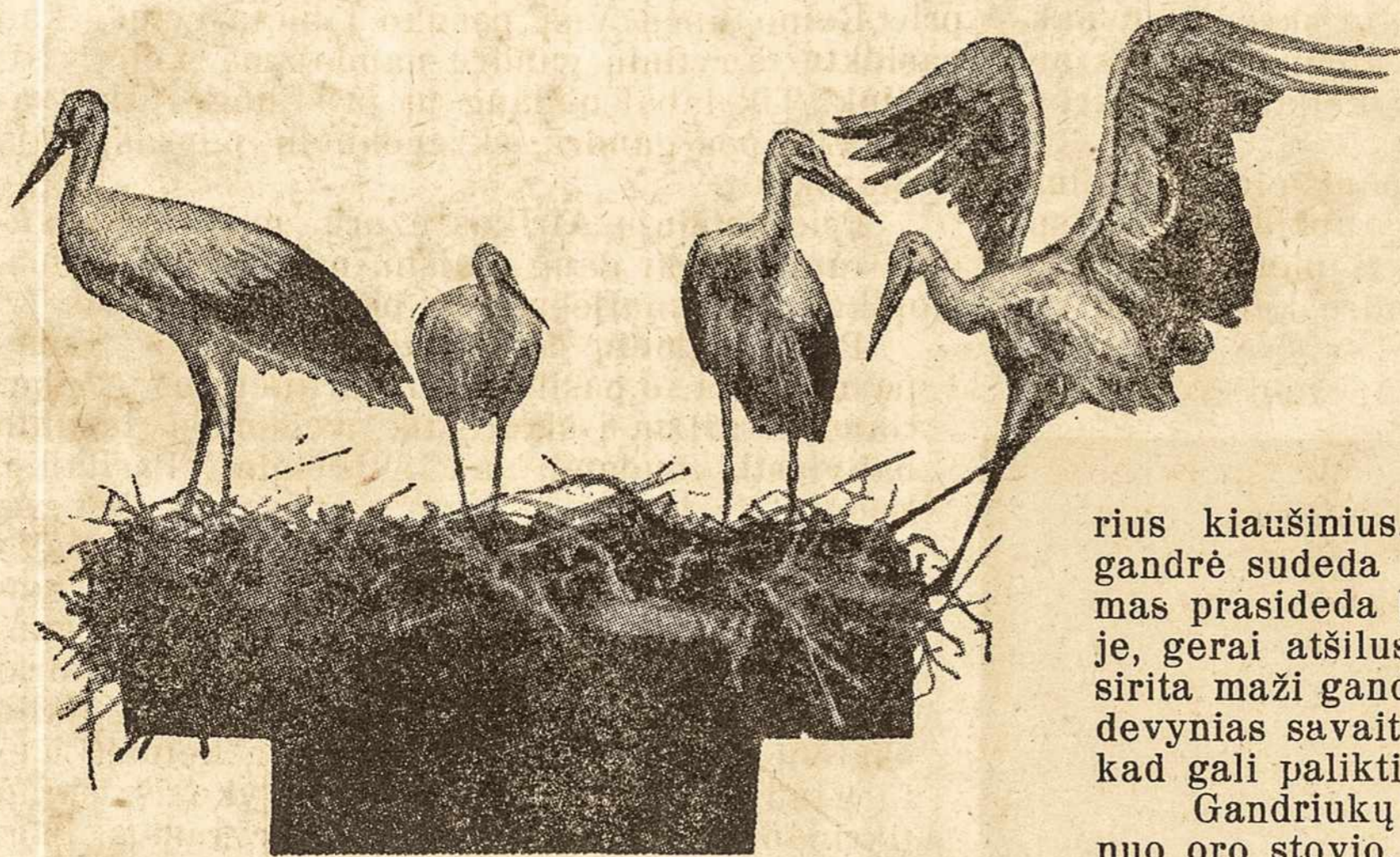
GANDRAI

JONAS ANTANAITIS

GANDRAS buvo Lietuvoje labai plačiai pažįstamas ir visų mylimas paukštis. Jis kaip retas kuris kitas, turėjo net keletą vardų, pav.: gandrai, garnys, gužutis, starkus (iš vokiečių kalbos) ir busilas (iš lenkų kalbos).

Mokslo jam duotas lotyniškas vardas yra *ciconia L.*; prancūziškai — *la cigogne*, portugaliskai — *a cegonha*; priklauso cikonidų šeimai.

Tai kas metai, žiemai artėjant, emigruojantis paukštis, ir galetų buti emigracijos simboliu,

jei tas jo vaizdas, kaip ženklas, nebūtų jau anksčiau užimtas svarbesniam reikalui — naujagimystei atžymėti. Be to, gandro ženklas yra dar vartojamas Alzaso provincijos herbe, Prancūzijoje.

Gandrai yra įdomus ne tik kaip gyvų lėlių «pristatinėtojas». Jo gyvenimas ir kelionės ilgai buvo mįslė ornitologijai, t. y. mokslui apie paukščius. Ištirti toms paslaptims buvo imtasi ilgų paruošiamųjų darbų ir stebėjimų. Mažiems gandrui būdavo užmaunamas ant kojos žiedas, kuriame išpausdavo apžiedavimo stoties vardą ir numerį. Afrikos ir pietų Europos valdžios ir mokslo įstaigos buvo paprašytos, radus negyvą paukštį ar gyvą pagavus, tą jo žiedelį pasiųsti atgal apžiedavimo stočiai, pagal įmuštą adresą, ir aprašyti, kokioje vietoje, kokiomis sąlygomis ir kokių laikų buvo toks žieduotas paukštis rastas. Tuo būdu pavyko, žymint gandrų aplankytas vietas, nustatyti jų kelionių linijas ir daug kitokių dalykų apie gandrų gyvenimą.

Tuos klausimus išaiškinti daugiausia pasidaravo dvi vokiečių paukščių tyrimo stotys, viena Helgolando saloje, o antroji Rasytėje, ant Neringos pusiasalio, šalia lietuviškosios Nidos. Rasytės stotyje dirbusio daktaro Schuz ir prancūzų ornitologo daktaro Georges Bouet žiniomis pasinaudojant ir parašytas šitas straipsnis.

Gandrai parskridavo Lietuvon paskutinėmis kovo mėnesio dienomis, o balandžio mėne-

si jau būdavo namie ir vėliausia užtrukę. Tas paukštis jau galima laikyti beveik pusiau naminiu, nes jis mėgsta sukti lizdus ant namų stogų arba aukštuose medžiuose, ant išsikišusių, styrančių šakų, lengvinančių priskridimą. Žmonės taip pat mėgdami gandrai namuose, užkeldavo ant stogo seną vežimo ratą, pamesdavo keletą žabų ir gandrai, žiūrėk, jau suka naują lizdą. Savo lizdą gandrai paskui labai myli ir gina ir kas metai toji pati pora sugrįžta į savo gūžtą, pasitaiso ją ir perisi gandruikus.

Žmonėse net būdavo kalbama, esą tų namų, kuriuose gandrai turi savo lizdą, žaibas neužgaunas, ugnis nelankanti; todėl gandrai ir turėjo tiek daug bičiulių lietuvių sodybose, ir niekas gando nedrįso užgauti, neskriausdavo.

Susitvarkius lizdą gandrų šeima peri jame tris, keturis kiaušinius. Tik labai retais atvejais gandrė sudeda penkis kiaušinius. Perėjimas prasideda balandžio mėnesio pabaigoje, gerai atšilus. Po trisdešimties dienų išsiriti maži gandruiukai, kurie, maždaug per devynias savaites tiek paauga ir sustiprėja, kad gali palikti savo lizdą.

Gandrui skaičius kas metai pareina nuo oro stovio, ir nuo randamo maisto kiekio. Jei pavasaris šaltas ir drėgnas, maža maisto besurandama balose ir laukuose, gandrė peri tik tris kiaušinius. Jeigu išsiperi keturi ar penki gandruiukai ir maisto stinga, silpniausiai visad nepritenka ir toks paskutinysis išsikalęs išbadėja ir nuskursta. Tokį sunykėlį patys tėvai išmeta iš lizdo, ir jis užsimuša. Ilgi, šalti ir lietingi pavasariai taip pat susargina ir pribaugia nemažą gandruikų.

Juo labiau žmogus nusašina balas, sutvarko upes, apdirba žemę, tuo sunkiau gandrui susirasti sau maisto. Gandro maistą sudaro varlės, pelės, žiogai ir įvairūs vabzdžiai. Nors jis gyvena čia pat ant namų stogo, bet nieko neima iš žmogaus.

Dėl to gandrų prieauglis kas metai neprašoka trijų ant kiekvieno lizdo. Daug jų žūva ilgose kelionėse, ir taip jų skaičius Europoje nedidėja, bet greičiau mažėja.

Gandrai gyvena nuo pavasario iki rudens ir perisi tik šiaurės Europos kraštuose. Jie laikosi Danijoje, Olandijoje, Švedijos pietuose, Vokietijoje, Austrijoje. Šveicarijoje, po truputį Prancūzijoje ir Avilos provincijoje Ispanijoje; bet daugiausia jų randama Lietuvoje, Rytų Prūsijoje, Lenkijoje ir Pabaltijy.

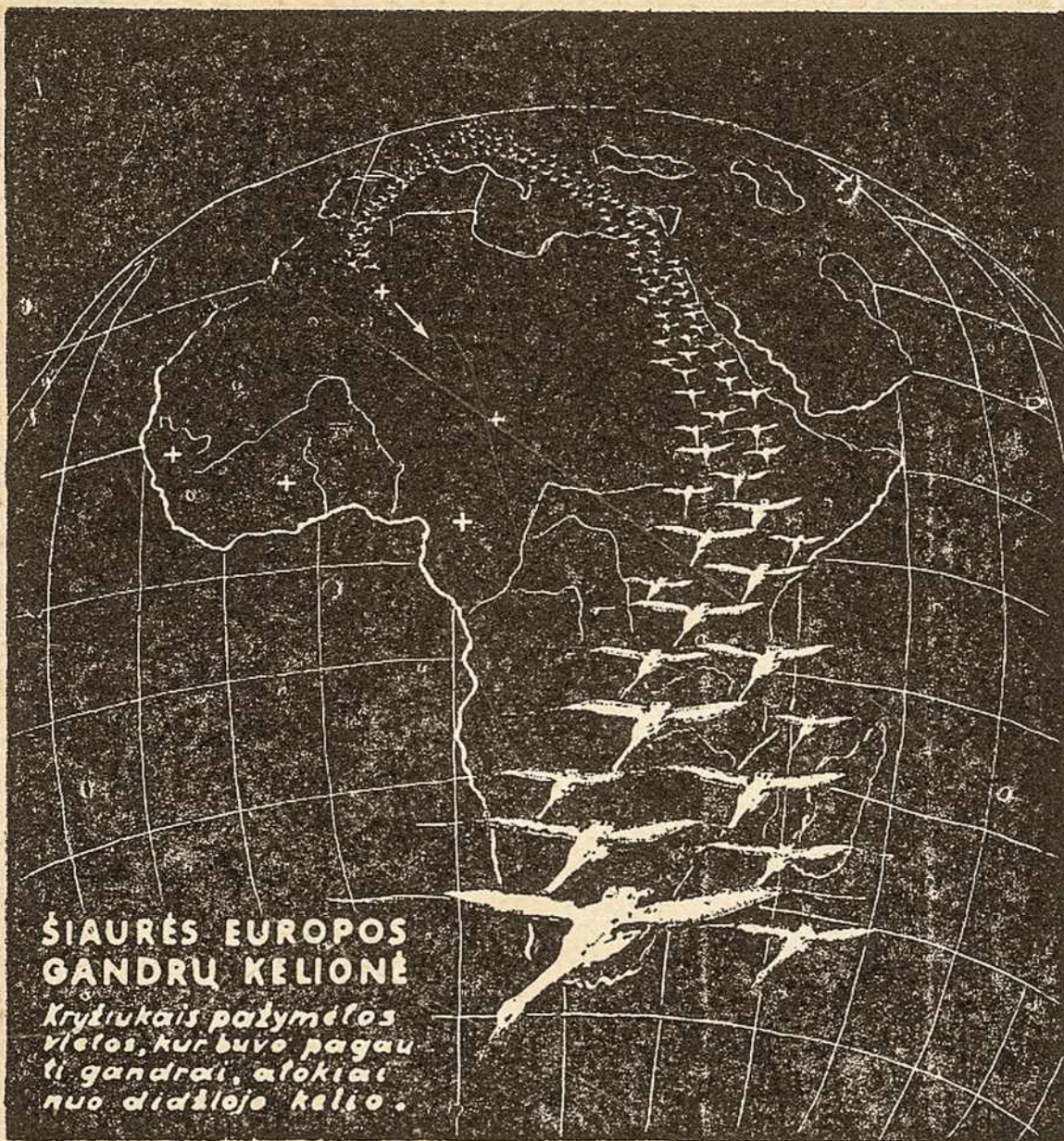
Nors gandrai neturi balso, bet malonų pavasario pasveikinimą jie paskelbia linksmu, skardžiu snapų kalenimu. Kai pernykštie pora nutupia ant žiemos nužvarbinto lizdo, po ilgos sugrį-

žimo kelionės, tame linksmame kalenime girdisi didis pergales ir laimėjimo džiaugsmas. Tuo kalenimu pasveikinta visa namų šeima išbėga į kiemą pasižiūrėti, pasitikti pavasario svetelių, grįžusių iš tolimųjų dausų.

Gražus pažiūrėti gandraus savo išvaizda: ilgos bent dviejų pėdų, gelsvos kojos; ilgas, labas kaklas; raudonas, smailas, aštrus snapas; mažutė, daili galva ir žvalios, rausvos akys. Drąsi povyza, ilgi stiprūs sparnai, puošniomis baltomis plunksnomis apdengti, juodais galais. Kaip lakūnas sklandytojas yra vienas geriausiųjų tarp ir skrenda ilgą laiką didelius atstumus su geru vėju, nepajudinęs sparnų.

Europos šiaurėje perinčių ir žiemą į šiltuosius pietus išskrendančių paukščių kelionės instinktas ilgą laiką domino ornitologus. Ir kaip jie žino kada laikas išskristi, kada laikas sugrįžti, kokį kryptį paimti, ir kaip niekad ten nebuvus pirma kartą šalį pasirinkti, kaip skrendant nakties metu nepaklysti?... Koks kompasas juos naveda ir parveda?... Ir kokiais keliais jie skrenda?...

Helgolančio ir Rasytės paukščių stebėjimo stotys padarė daug bandymų, apžiedavimų, surinko daug korespondencijos iš pietinių kraštų, ir tais daviniais išaiškino gandrų kelionės kryptis ir žiemojimo vietas.

Pasirodo, jog gandrų yra trys atskiros giminės. Viena jų gyvenanti Pabaltijy, Rytprūsiuose ir Lenkijoje, antra į vakarus nuo Weserio upės, šiaurės vakarų Europos ir trečioji gyvenanti šiaurės Afrikoje, Maroke, Alžyre ir Tunise. Toji trečioji giminė į Europą visai nebeatskrenda.

Pabaltijo giminės gandrai rudeniui atėjus pradeda būriuotis ir, kaip sakoma, apie šventą Martiną, išskrenda į pietus. Jų kelionė eina per Lenkiją, išilgai Karpatų kalnų, per Bulgariją netoli Juodosios Jūros, toliau per Turkiją ir Libaną iki Egipto rytiniais Viduržemio jūros pakraščiais. Laikydami Nilo upės, gandrai nuskenda net iki šios upės versmių, prie didžiųjų Viktorijos, Alberto, Tanganikos ir Njasos ežerų.

Kaikurie pasiekia net pačią pietinę Afrikos dalį, iki Gerosios Vilties kyšulio. Tai yra 10.000 kilometrų kelionė, lygi ketvirtai daliai žemės rutulio apskritimo ilgiui. Tai bent lakūnas!

Vakarinės Europos gandrai skrenda per Prancūziją, Ronos upės kryptimi, vėliau pasuka pro rytinius Pirėnų kalnus į Ispaniją ir ties Gibraltaru perskrenda į Maroką, šiaurės vakarų Afrikoje. Iš ten, dar nesusektais keliais, ir šie gandrai atsiduria Sudane, ten, prie jau suminėtu didžiųjų Nilo versmių ežerų.

Rasytės paukščių sekimo stotis padarė 1933 metais porą įdomių bandymų. Buvo sugaudyta apie du šimtai jaunų šiais metais užaugusių gandrų, ir juos sulaikė kol senieji jau išskrido. Po savaitės paleisti jaunikliai nuskrido be vadų, patys vieni, tais pačiais keliais.

Antruoju bandymu, buvo daug jaunų gandrų nuvežta į vakarų Vokietiją ir paleisti prie Reino upės. Visi pasuko į pietų rytus, kad pasiektų tą rytinių gandrų naudojamą kelią, Nilo link. Tik labai nedaug jų prisijungė prie vakarų Europos gandrų, skrendančių per Ispaniją ir Maroką.

Prie didžiųjų Afrikos ežerų nuskridę gandrai randa labai daug maisto, nes kaip žinoma, tropikuose gyvūnijos apstu per ištisus metus.

Pirmųjų metų jaunikliai gandrų į Europą negrįžta, o pasilieka pavarlinėti po Afriką. Gandrai grįžta į šiaurę tik veisimosi instinkto pakviesti, būdami jau subrendę. Pasitaiko, kad grįžta ir dviejų metų gandrų, bet jie nesiporuoja, nesuka lizdo, vasarą pravaikščioja viengungiais. Yra tekę matyti tokių viengungių gandrų stypinėjant laukais ir miegančių medžiuose ant šakų. Trijų metų gandrai jau suka lizdus ir peri, bet mažesni jauniklių skaičių negu pilnai subrendusieji, keturių metų gandrai. Tie visi daviniai pavyko išaiškinti tikrinant sugrįžusius ar kitur kur rastus gandrų pagal jų apžiedavimą, padarytą gimtajame lizde.

Rašančiam šias eilutes teko matyti 1943 metais vasario mėnesio pabaigoje, grįžtančių į šiaurę balų paukščių poilsiavimą Provadijos upės apsemtose pievose, netoli nuo Juodosios Jūros.

Nuo Kaspičano iki Provadijos stoties paupy ir pagelžkelėje, kokių 6 km. paupys, buvo pilnas nustotas įvairiausių, parskrendančių paukščių. Provadijos upė nedidelė, bet pavasarį buvo ištvinus. Šiaurėje ir pietuose statūs Balkanų kalnai, o tuose apsemtuose slėniuose puiki užvėja. Tuo metu pabiūro orai ir atėjo iš šiaurės rytų sniego šlapdraba ir audringi vėjai.

Toji vieta prie Provadijos upės, matyti, paukščiams yra gerai žinoma jų kelionių poilsinė, ir dideli būriai jau buvusių išskridusių į šiaurę paukščių grįžo į tą užuovėją pasislėpti nuo darganos. Tačiau noras keliauti pas paukščius tuo grįžimo metu yra gal dar didesnis, negu išskrendant. Yiek pailsėję paukščiai, o ypačingai gandrai, vėl kildavo aukštyn ir bandė skristi. Vos jie iškildavo virš kalnų šlaitų, tuoj audringas vėjas juos pradėdavo svaidyti ir blaškyti, ir jie įsitikinę jog negali paskristi, vėl leisdavosi balų užuovėjon. Laukinės antys, kurių buvo labai, labai daug ir gervės tarp jų stypinėjantios, buvo ramesnės ir taip labai nesiplėšė;

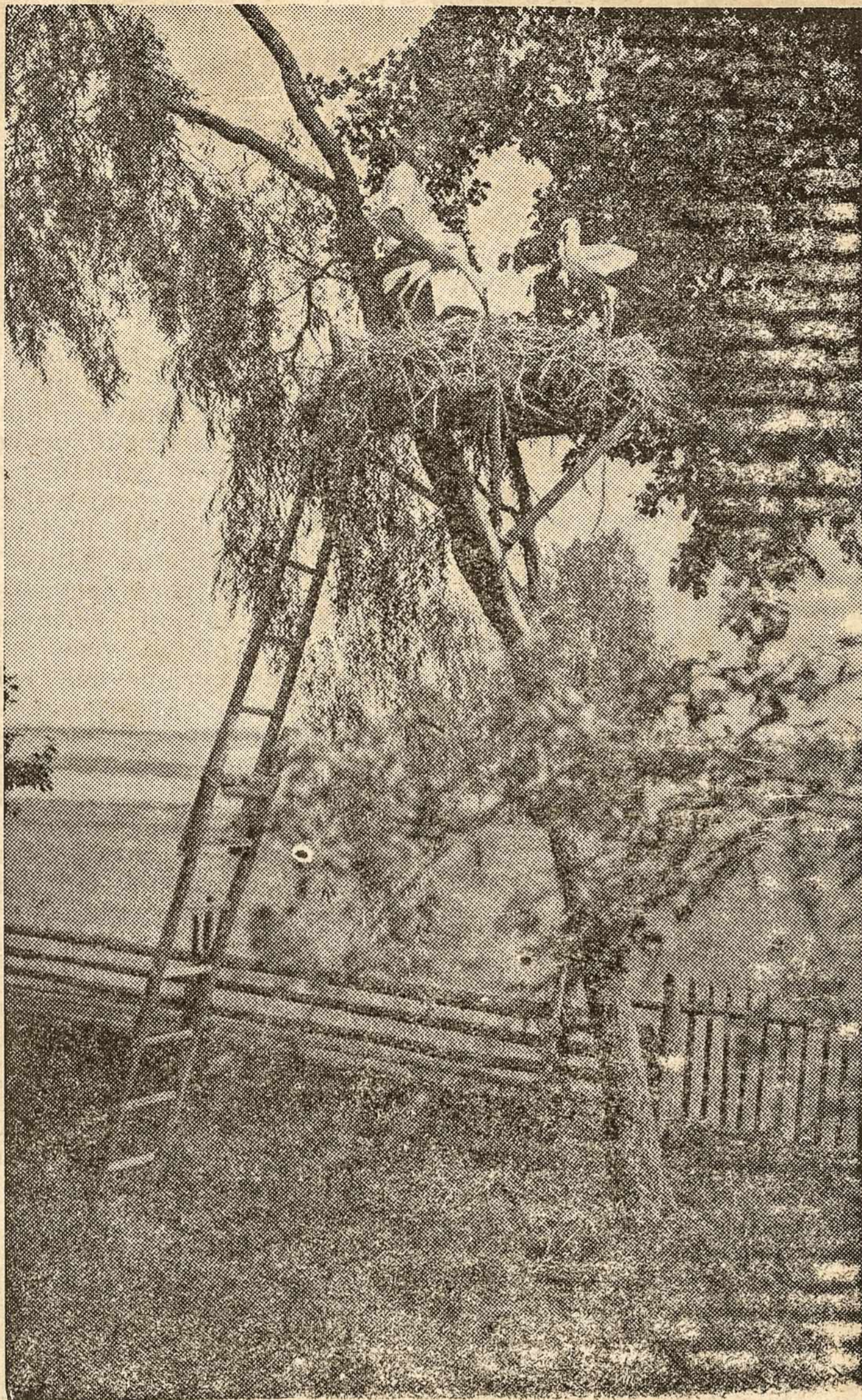
bet gandrai buvo nepaprastai neramūs ir bandymus keliauti kartojo vieną po kito. Tiesiog gailu darėsi matant, kaip gandrai kankinasi negalėdami prasiveržti pro audrą, priversti laukti ir atidėti savo sugrįžimą.

Daktaro Schuz'o surinktomis žiniomis šiaurinėje Europoje gyvena apie 45.000 gandrų šeimynų ir išveda kasmet apie 65.000 jauniklių. Kaip matosi, tai nėra labai skaitlinga giminė, ir nepaisant žmogaus palankumo šiam jo taip branginamam kaimynui sparnuočiui, jų skaičius mažėja.

Šiaurinėje Afrikoje gyvenančioji gandrų giminė priskaito apie 48.000 gandrų iš viso su 24.000 lizdų, t. y. tik apie pusę to, kiek gyvena Europoje. Ir šiaurinės Afrikos gandrai mažėja, nes civilizacija su elektros laidais ir žemės melioracija atima jiems maisto ir medžioklės plotus, o gandrai maitintis iš žmogaus rankos nesimoko.

Šiaurinės Afrikos, Maroko, Tuniso ir Alžerijos gandrų išskridimo kelias dar mažiau žinomas, nes per Sacharą jie skrenda naktį, ir neturėdami balso, neduoda apie savo kelionę jokio ženklo. Žinoma tik, kad jie taip pat pasiekia Nilo versmes, skrisdami į pietų rytus. Į vakarų Afriką, Senegaliją, Kongo ir Nigerio upių sritis gandrai žiemoti neskrenda, nors pavienių atsitikimų buvo pastebėta, bet vietiniai gyventojai anksčiau tokio paukščio nebuvo matę, ir manoma, jog ten nuklydo pavieniai, iš didžiojo kelio pasimetę gandrai.

Kaip matote, «lėlių nešiotoj» — gandro gyvenimas ir perskridimai yra tikrai nepaprasti.

Lietuvoje ūkininkai paruošia gandrų lizdus.

(Atkelta iš 7 pusl.)

mokykloje, lietuvių kalbos pamokų lankytojų patikrinimo akte. Tenka džiaugtis mokslo metų pasiektais darbo vaisiais. Visi mažieji gražiai skaitė lietuviškai ir atsakinėjo į vyresniųjų klausimus. Po to padainavo. Aktas baigtas Lietuvos Himnu, kurį pagiedojo mažieji lietuviukai.)

Ta proga tenka paminėti ir V. Belos skautus: vilkiukus ir paukštytes, kuriems vadovauja skiltininkė Regina Kutkaitė. Sekmadienio sueigose, jaunieji skautai mokosi lietuviškai skaityti, dainuoti ir kt. Lietuviška daina, žaidimais ir pasikalbėjimais — jaunam atžalynui skiepjiama Tėvynės meilė. Skautus globoja Lietuvos Konsulas S. Paulyje Al. Polišaitis.

Dabar prasidėjo vasaros atostogos, Moks-

leiviai turi pasilsėti, o mokytojai ir organizatoriai pasiruošti ateinantiems mokslo metams. Dabar yra laikas išlyginti visus turimus nesklaidumus ir švietimo keliai privalo būti suremontuoti, o jei reikia, tai ir naujai pravesti. Visi geros valios lietuviai patrijotai kviečiami į talką. O susipratusi lietuvių kolonijos visuomenė parems tautos atželdinimo darbus.

“Nors mūsų broliai, ne daugel yra,

Tačiau tvirti mes, jei už vienybę;

Į darbą stokim vyras į vyrą,

Sujungtos rankos suteiks stiprybę” —

Maironis

Inž. M. Iv.

VISAME PASAULYJE

ANGLIJOJE

Vasario mėn. 3 d. bus paleistas Anglijos parlamentas. Nauji rinkimai paskirti vasario mėn. 23 d. Kaip buvusiuose, taip ir šiuose rinkimuose lenktyniuos dvi lemenčios krašto gyvenimą partijos: trabalistai ir konservatoriai. Dabartiniame parlamente trabalistai turėjo daugumą, o Churchillio partija buvo pasilikusi opozicijoje. Kieno naudai pasvirs rinkimų laimė - iš anksto sunku pasakyti. Partijos jau pradėjo smarkią rinkiminę propagandą.

Konservatorių partija, kurios priešakyje stovi Churchill, rinkikams žada:

Garantuoti laisvą parlamentarinį režimą, kovoti prieš komunizmą ir fašizmą, garantuoti gerbūvį, per laisvą ir privačią iniciatyvą industrijoje ir prekyboje, smerkia nacionalizavimą ir valstybės monopolį. Stengsis išspręsti socialinį klausimą, ypač butų ir mokymo bei auklėjimo. Gins ir globos žemės ūkį. Taip pat kovos už Europos suvienijimą ir artimą bendradarbiavimą su Amerika. Vykdyt Atlantų Pakta. Pripažįsta ir taiko krikščionybės principus gyvenime, užtikrina piliečiams laisvę ir teises.

Trabalistai skelbia tikėdami Anglijos ateitimi, numato praveisti platesniu mastu nacionalizavimą privačios nuosavybės.

Žada kovoti su brangumu, monopolizuoti skerdyklas, perimant iš atakadistų daržovių, vaisių ir mėsos pardavimą.

— Anglijos ir komunistinės Kinijos santykiai jau pat pradžioje susikomplicavo. Paprastai, kai kuriame krašte, perversmo keliu paimta valdžia nauja partija, ar žmonės, tai reikalinga, norint palaikyti diplomatinis ir prekybinius santykius, kad kitos valstybės pripažintų. Tuo atveju naujoji vyriausybė išsipareigoja pildyti visas sutartis buvusios vyriausybės. Kitaip išėjo reikalai Anglijos su komunistine Kinija, kuri žada priimti Anglijos pripažinimą, tik po tam tikrų derybų, atsisakant pildyti bet kokias sutartis buvusios vyriausybės. Anglija iš savo pusės žada suspenduoti savo pripažinimą.

— Komunistinė Kinija savo teritorijoje uždare visus Prancūzijos ir Olandijos konsulatus, įsiveržė į Amerikos konsulato patalpas. Peipinge konfiskavo Amerikai priklausančią nuosavybę. Be abėjo, tai padaryta su Maskvos padaršiniu.

— Vadinamas keliaujantis Amerikos nepaprastas pasiuntinys Philip Jessup į nacionalistinės Kinijos zoną, kalbėjosi su ministriu pirmininku. Taip pat

su Čenkaišku. Minėto pasiuntinio informacijos apie Kiniją turės daug įtakos Amerikos politikai Kinijos atžvilgiu.

— Kinijos nacionalistai stiprina Haina salos gynimą siūsdami ten tankus ir kitų rūšių ginklus.

KRIZIS JUNGTTINIŲ TAUTŲ ORGANIZACIJOJE

Rusijos atstovas pareikalavo, kad nacionalistinės Kinijos atstovas būtų pakeistas komunistinės Kinijos atstovu. Bet šis pasiūlymas daugumos balsų buvo atmestas. Rusai būdami nepatenkinti daugumos nutarimu, atsisadė dalyvauti Jungt. Tautų Organizacijos posėdžiuose, bei įvairiose komisijose, kol bus pašalintas nacionalistų ir jo vieton priimtas komunistų atstovas. Su sidariusiai padėčiai aptarti numatoma sušaukti nepaprastas ONU posėdis.

— Rusai iš komunistinės Kinijos vyriausybės "išsiderėjo" prijungti prie Rusijos šiaurės Kiniją, Mandžiuriją, abidvi Mongolijas ir Sinqiang provinciją. Kinai už tai gausią laisvas rankas Azijoje.

— Rusijoje, oficialiai vėl įvesta mirties bausmė, kuri praktiškai niekada ten nebuvo panaikinta. Mirties bausmė bus taikoma krašto išdavikams, šnipams, sabotažnikams. Rusijoje ką nors paversti šnipu ar sabotažniku yra labai lengva. Tai rodo nepertraukiama eilė politinio pobūdžio teismų.

PAREMKIME TIK SAVUOSIUS!

LIETUVISKA FOTO ATELJE

"FOTO PRINCEZA"

Av. Alvaro Ramos, 1160 (Prie pask. sustojimo vietos autobuso 33 Quarta Parada).

Meniškos, gražios foto nuotraukos!

Greitas ir sąžiningas darbas!

Lietuviams pigiausios kainos!

■■■■

Aplankykite!

Savininkas - Vladas POCIUS

Jei reikia tavo **AUTOMOBILIUI**

vidus iškloti medžiaga ar oda, arba nori bendrą reformą padaryti savo

==== **M A Š I N O S**, ====

visuomet kreipkis į ■■■■

ALEKSÉJAUS ir OTAVIO

Tapeçaria "ALEX"

Posto de Serviços "Villa Prudente"

RUA IBITIRAMA, 200 — — V. PRUDENTE

Residencija: AV. ZELINA, 691

JAV BIUDŽETAS 1950/51 METAMS

JAV vyriausybės vardu prezidentas Trumanas paprašė parlamentą patvirtinti 1950/51 metams valstybės išlaidas. Tos išlaidos numatytos:

Paskirtis	Milijonai dolerių	Nuošimtis biudžete
1. Tautinė apsauga	U.S.\$ 13.545	32,0%
2. Tarptautiniai įsipareigojimai	4.711	11,1
3. Socialinis draudimas ir sveikata	2.714	6,4
4. Butai	1.329	3,0
5. Gamtos turtų išnaudojimui. (Iš šios pastraipss 817 milijonų dolerių atomikai). — 1,9%	2.218	5,2
6. Žemės ūkis	2.206	5,2
7. Kare dalyvavusiems	6.080	14,3
8. Susisiekimai	1.682	4,0
9. Bendrinės valdžios išlaidos	1.267	3,0
10. Paskolas išpirkti	5.625	13,3
11. Švietimas	434	1,0
12. Įvairios išlaidos	455	1,1
13. Nenumatyti išlaidoms	175	0,4
	U.S.\$ 42.441	

Punktai 1, 2, dalis 5-to, ir 7, sumesti krūvon sudaro apie 60% visų JAV metinių išlaidų. Tuos pinigus reikia išleisti, kad ginkluotos šalies pajėgos būtų pasiruošusios atremti užpuolimą ir išlaikyti taiką. Pradėdami antrąją XX-jo amžiaus pusę, matome, kad brangiausias pasaulyje dalykas yra taika.

— Jau galutinai įsitikinta, kad priėti prie bet kokio susitarimo atominėi energijai kontroliuoti nebus galima. Kaip visur, taip ir čia Rusija yra nesukalbama.

— Amerikoje yra išrasta hidrogenio super-bomba, kuri daug galingesnė ir už atominę bombą.

— Aukšti Amerikos kariuomenės pareigūnai pareiškė, kad Berlynas vėl gali būti užblokuotas, ir kad komunistai jėga gali bandyti užimti Berlyną.

— Bostone iš vienos susisiekimo kompanijos vagys išvogė milijoną dolerių.

— Panair do Brazil Kompanijos kasoje trūksta dvidešimts septynių milijonų kruzeirų.

— Paskutiniai bandymai parodė, kad išrastas lėktuvas tris kartus greitesnis už garsą. Per val. skrenda virš trijų tūkstančių kilometrų.

LIETUVIAI PASAULYJE

BUS DAUG JUOKŲ

Spaudos pranešimu šiais metais Anglijos lietuviai ruošiasi išleisti juokų laikraštį «Apuokas».

Antrą juokų laikraštį ruošiasi išleisti Filadelfijos, Amerikoje, lietuviai. Kekių vardu bus laikraštis pakrikštytas - leidėjai dar nenusprendė.

Trečią jumoro laikraštį leis Brazilijoje rašytojas Klemensas Jūra.

Atrodo, kad šiais metais lietuviškai išėivijai bus iš ko pasijuokti.

— Kanadoje nuo Naujų Metų pradėjo eiti Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugijos savaitraštis «Tėviškės Žiburiai». Juos redaguoja iš patyrusių spaudos darbuotojų sudarytas redakcinis kolektyvas. Vyr. redaktoriumi yra žinomas istorikas Dr. A. Sapoka. Laikraštis išėina 8 pusl. didelio formato. «Tėviškės Žiburių» adresas: 941 Dundas Street West, Toronto, Ont. Canada.

IR LIETUVIAI DALYVAUS

Romoje, šventųjų metų proga, bus suruošta Katalikiško Veikimo, įvairių tautų paroda.

Toje parodoje dalyvaus ir lietuviai. Tuo reikalu renkama reikalinga medžiaga. Į užsienio lietuvių kolonijas išsiuntinėtos atatinkamos anketos, apie lietuvių katalikų gyvenimą ir darbus užsienyje. Visos tos žinios bus panaudotos parodai. Paroda susilauks daug lankytojų, nes šventaisiais metais iš įvairių pasaulio kraštų daug žmonių lankysis Romoje.

— Milwaukee mieste veikiančis Tarptautinis Institutas šią žiemą suruošė festivalį, kuriamo dalyvavo 30 tautybių. Tas didysis pasirodymas buvo prarvestas šūkiu — «Tautų darnus bendradarbiavimas». Toks festivalis jau šeštas iš eilės. Lietuviai jau antrą kartą jame pasirodė. Lietuvių grupės programa buvo antrąją festivalio dieną. Jos pažiūrėti buvo susirinkę apie 2.000 žmonių.

Lietuvių šokėjų grupė, susidedanti iš 25 asmenų, pašoko «Malūną», «Kubilą», «Lenciūgėlį». Ypatingai žiūrovams patiko «Malūnas» ir jie sukėlė tokias ovacijas, kad teko šį šokį pakartoti.

Vadovavo šiai šokėjų grupei Mažonytė ir šokėjus parūpino Lietuvių Kultūrinė Draugija. Menišką šokėjų paruošimą gražiai patobulino ir patsai šokiuose dalyvavęs tautinių šokių specialistas V. Beliajus.

Prie viso to buvo ir lietuviška parodėlė su tautiniais drožiniais, audiniais, kryžiais, lėlėmis, gintaro dirbiniais. Žmonės domėjosi lietuvišku «Vargo Mokyla».

— Generolas Pundzevičius, vadovavęs Lietuvos aviacijai, kuris uė savo veikią prieš Lietuvos okupantą buvo nuteistas mirties bausme ir tik dėka nepaprasto aplinkybių sutapimo išliko gyvas, atvyko į Ameriką, pas savo giminaitį.

Lietuviai BRAZILIJOJE

Eugenija GRIGULYTĖ
Baigusi gimnaziją (Colegio Anglo-Latino), yra maloni lietuvaitė. Bendruomenės choro choristė, lietuviškos spaudos rėmėjų Zofijos ir Viado Grigulių duktė. Gyvena Vila Zelinoje, Rua Marechal Malet 71.

ISPŪDINGAS MENO POPIETIS

Liet. R. K. Šv. Juozapo Bendruomenės choras sausio mėn., 15 d. suruošė tradicinį, mėnesinį, dainos, muzikos ir literatūros popietį. Programoje buvo septynios choro dainos: St. Šimkaus — Važiavau dieną ir Oikas sodai do sodeliai, J. Naujelio — Lietuva brangi, Švedo — Miškų gėlė, J. Gaubo — Naujienos malūne, Apynėlis ir Jau-nimo giesmė.

Solo dainavo dainininkai mėgėjai: V. Tatarūnas — O saldžioji misterija ir K. Amilevičius — Schuberto - Serenadą ir E. Do Capua - O sole mio. Piano skambino dar tik pradedanti mokytis Olga Kaminskaitė — Gėlių Valsą ir B. Jarmalavičiūtė — W. Kuhliau sonatiją. B. Jarmalavičiūtė jaučiama, kad stipriai valdo piano ir gali išpildyti nelengvų kūrinių.

Al. Boguslauskas sudarytą montažą - Jaunystės atsiminimai išpildė — Julius Guiga, Jonas Valavičius, Al. Boguslauskas ir V. Vosylis.

Rašytojas Kl. Jūra skaitė iš savo kūrybos jumoristinį rašinį - Kelionė traukiniu ir deklamavo eilėraštį - Poetas.

Bendrai vertinant popiečio programą, jos išpildymas prašoko visas klausytojų viltis. Bendruomenės choras, chorvedžio A. Ambrozaičio rankose ne tik aptašytas, bet ir nudailintas, be sunkumų išpildė kūrinius reikalingus lankštos interpretacijos. Naujo ir malonaus ispūdzio padarė įvesti variantai, dainuojant solo S. Kaman-tauskaitei ir J. Guigai, - Lietuva brangi. Bendruomenės chorui turint gerų ir stiprių balsų, linkėtina lietuviška daina stiprinti lietuvių iševio ryšius su tėvyne.

Rašytojo Kl. Jūros rašinys, - Kelionė traukiniu. gyvai, vaizdžiai ir su jumoru parašytas, su atsidėjimu buvo išklaustas. Tik skaitytojams reikėtų garsiau skaityti, nes salės gale silpnai girdėti. Savotiško pajvairinimo įnešė ir V. Skripkos deklamavimas eilėraščio dzūkų tarpe.

Kai dėl dainininkų V. Tatarūno ir K. Amilevičiaus, norint

didesnius kūrinius išpildyti, reikalingas yra nuolatinis balso lavinimas. Medžiaga gera, tik ją reikia apvalyti.

Jautriausiai visus nuteikė ir nenoromis iš akių išspaudė ašarą, tai montažas - Jaunystės atsiminimai. Tiek parinkti eilėraščiai, tiek dainos, minčių sparnais nunešė Tėvynėn į Nemuno pakrantes, į gimtąjį sodžių, į laukus žaliuojančius javais, į tuos kaimus, kur vakarais skamba ir aidi tolimon jautri daina. Popiečio programos organizatoriai ir ateityje tokių montažų turėtų daugiau duoti.

Kruopštus programos parengimas pareikalavo nemaža darbo. Gausus lietuviškos visuomenės lankymasis į popiečius rodo tų pastangų įvertinimą.

Programą pranešinėjo ir vykusiais adekdotais publiką linksmai nuteikė St. Linkevičius.

Kitas popietis bus vasario mėn. 19 d. tą patį vakarą ir toj pat vietoje.

PAMATYSIME «RYTOJAUS DIENĄ»

Sausio mėn. 21 d. Mokoje Rua Lituania 67, L.K.J. S-ga «Vytis», režisuojant režisoriui p. A. Žibui, statys 3 veiksmų Paparonio dramą, vaizduojančią spaudos draudimo metus, «Rytojaus diena». Vaidinimo metu kaikurias vietas išpildys «Vyčio» choras.

Kadangi drama vaizduoja anuos tragiškus, ir kartu garbin-gos kovos už tautinę laisvę ir kultūrą laikus, lietuviška visuomenė ruošiasi gausiai dalyvauti.

L.K.J. S-gos «VYTIS»

Įvykusiame susirinkime sausio mėn. 12 d. 1950 metams valdybon išrinko: pirmininku — V. Grabauską, nariais — J. Karpavičių, V. Sauką, R. Klimą, A. Ralicką ir B. Šata.

Numatyta Lietuvos nepriklausomybės šventės proga, 16 vasario, dainuoti per radio.

VAIDYBOS STUDIJA

Sunkesnio veikalo pastatymas reikalauja atitinkamo artistų

paruošimo. Juokingai atrodo, kai neturi paprasčiausių žinių apie vaidinimą, griebiasi statyti veikalus, kurie yra prieinami tik profesionalams. Pas mus savo laiku buvo kaž kokia manija, kad būt geru artistu užtenka tik paimti rolę ir išeiti scenon, ir tik įsivaizduoti, kad gerai vaidini... ir viskas tvarkoj. Būti solistu — užtenka tik garsiai rékti... Jei taip lengva būtų įkopti į vaidybos ar dainos viršūnes, tai šiandien vaidybos ar dainavimo žvaigždžių būtų visur pilna. Tą klaidingą įsivaizdavimą privalėtų sugriauti režisoriai ir muzikos bei dainų mokytojai.

Jei dainos ir muzikos reikalai mūsų kolonijoje, praeityje, buvo pakenčiamoje padėtyje, tai to negalime pasakyti apie vaidybą. Nebuvo režisoriaus. Bet dabar ši spraga tapo užpildyta atvykus iš tremties p. A. Žibui. Apie jo, šioje srityje, sugebėjimą buvo galima įsitikinti iš pastatymo «Amerika Pirtyje».

Po «Amerika Pirtyje» darbas nebuvo pertrauktas. Susidarė pastovus vaidybos mėgėjų kolektyvas. Po tam tikro teoretinio paruošimo, pasirinkta P. Vaičiūno psichologinė drama «Sudrumstoji ramybė», kuri Lietuvoje turėjo didelį pasisekimą.

Smulkesnį aprašymą talpinsiame sekančiam «M.L.» Nr..

JAUNAVEDŽIAI

Rubens Cervini ir Regina Šukevičiūtė

Susituokė Vila Zelinos bažnyčioje 1949 metų gruodžio mėn. 17 dieną. Jaunoji yra «Mūsų Lietuvos» steigėjo ir techniškojo spaustu-
vės vedėjo Broniaus Šukevičiaus duktė.

Jaunavedžiams linkime daug laimės naujame gyvenime.

— Aldona Balionytė ir Lidija Juzėnaitė ne tik užsisakė «Mūsų Lietuvą» 1950 metams, bet dar paaukėjo po Cr. 25.00 «M.L.» reikalams. Dekojame.

— Rašytojas - poetas Klemensas Jūra nuo 7 d. sausio mėn. 1950 m. pasitraukė nuo tiesio-

ginių pareigų prie laikraščio «Mūsų Lietuva».

«Mūsų Lietuvos» leidėjai ir redakcinė kolegija nuoširdžiai jam dėkoja už uolų bendradarbiavimą ir tikisi patalkinėjant ir ateityje.

Linkime sėkmės jo naujoje veikloje. «M. L.»

— «Mūsų Lietuvos» viršeliai yra dailininkės p. Stančikaitės-Abraitienės linoleume raižinys.

— Yra gauta maldaknygių stambiomis raidėmis. Norintieji įsigyti, prašomi kreiptis pas kleboną.

-- Lietuvos konsulatas S. Paulyje kviečia darbo valandomis atsilankyti arba bent atsiliepti Konsulatan, Rua Jaguaribe, 477: Visvaldą Kruminą, Oną Skiriene, Kazimierą Žaliauską ir Rasčauską.

— Buvęs Lietuvos konsulas S. Paulyje p. Dr. P. Mačiulis pasižadėjo bendradarbiauti «M.L.». Taip pat ir rašytoja P. Orintaitė.

— Bendruomenės choro koncertas yra numatytas balandžio mėn., tuoj po Velykų.

— Vila Belos mokyklą, sulig susitarimu su Liet. S-ga Brazilijoje, šiais metais laikys seselės prancišketės.

— Lietuviai ekonomiškai stiprėja. Šiaudžionis V. Prudentėje pastatė dviejų aukštų namą, apačioj bus dvi kratuves, o viršuje gyvenamieji butai.

Tokį pat dviejų aukštų namą pastatė Vila Zelinoj, prie Praça S. José, Mikolas Stalba.

— Sausio mėn. 15 d., Mokoje, Dariaus Girėno salėje įvyko lietuvių vaikų spektaklis — vakaras, kurio programą išpildė Vila Belos jaunesnieji skautai, vadovaujant skiltininkei R. Kutkaite.

Ižangos žodį tarė Lietuvos Konsulas p. A. Polišaitis.

Įdomiai buvo suvaidinta 3-jų vieksmų pasaka «Jonukas ir Gretutė»:

Vakaras buvo baigtas skautų laužu. Jo techniskąjį darbą atliko inž. M. Ivanauskas ir skautai A. Rudys i. p. Sipas.

MŪSŲ MIRUSIEJI

— Sausio mėn. 15 d. mirė Leonarda Zaksaitė 44 m. amžiaus. Paliko nuliūdusį brolių Antaną ir sesutę Teodorą ištekėjusią už Cezerio Šimonio.

ALIO, ALIO!

L. K. J. «**VYTIS**» Rengia

ŠEIMYNIŠKĄ VAKARĄ,

kuris įvyks š. m. sausio mėn. 21 d. 20 val.
L. S. B. salėje, Rua Lituania, 67.

Bus vaidinama PAPANONIO 3 veiksmų drama
Režisura A. ŽIBO.

„Rytojaus Diena“

Po vaidinimo šokiai ir žaidimai iki 4 val. ryto.

Pakvietimus galima gauti V. Zelinoje pas Kleboną kun. Ragažinską, V. Tijuñelio restorane, pas valdybos narius ir pas Bronių Stankevičių, Rua Lituania, 67.

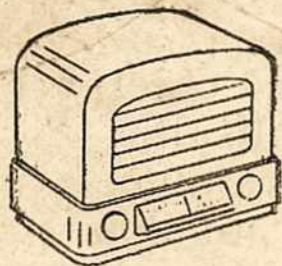
Pakvietimais prašoma apsirūpinti iš anksto.

Išnuomuojamas, R. Rio Feio, 46 armazenas, tinkamas bet kokios rūšies dirbtuvei. Taip pat ir gyvenamasis butas iš vieno ar dviejų kambarių, sulig susitarimo.

Parduodamas *Pianas*, gerame stovy, «Maior» vokiškos markės. Informacijoms gauti, bei pamatyti piano, kreiptis į Rua Rio Feio, 46, bet kurią valandą.

„A SUA MUSICA“

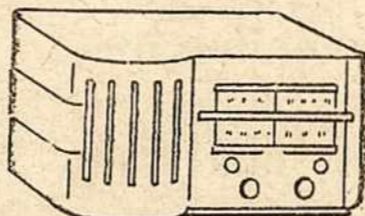
MĖGIAMIAUSIA MUZIKA

Plokštelės lietuvių, vengrų, lenkų ir kitomis kalbomis. Paskutinės naujovės iš Argentinos, Amerikos, Meksikos.

Geriausi RADIO APARATAI pigiausiomis kainomis.

Elektros įvedimas.
DIDŽIAUSIAS PASIRINKIMAS!

Užeik į «A SUA MUSICA»

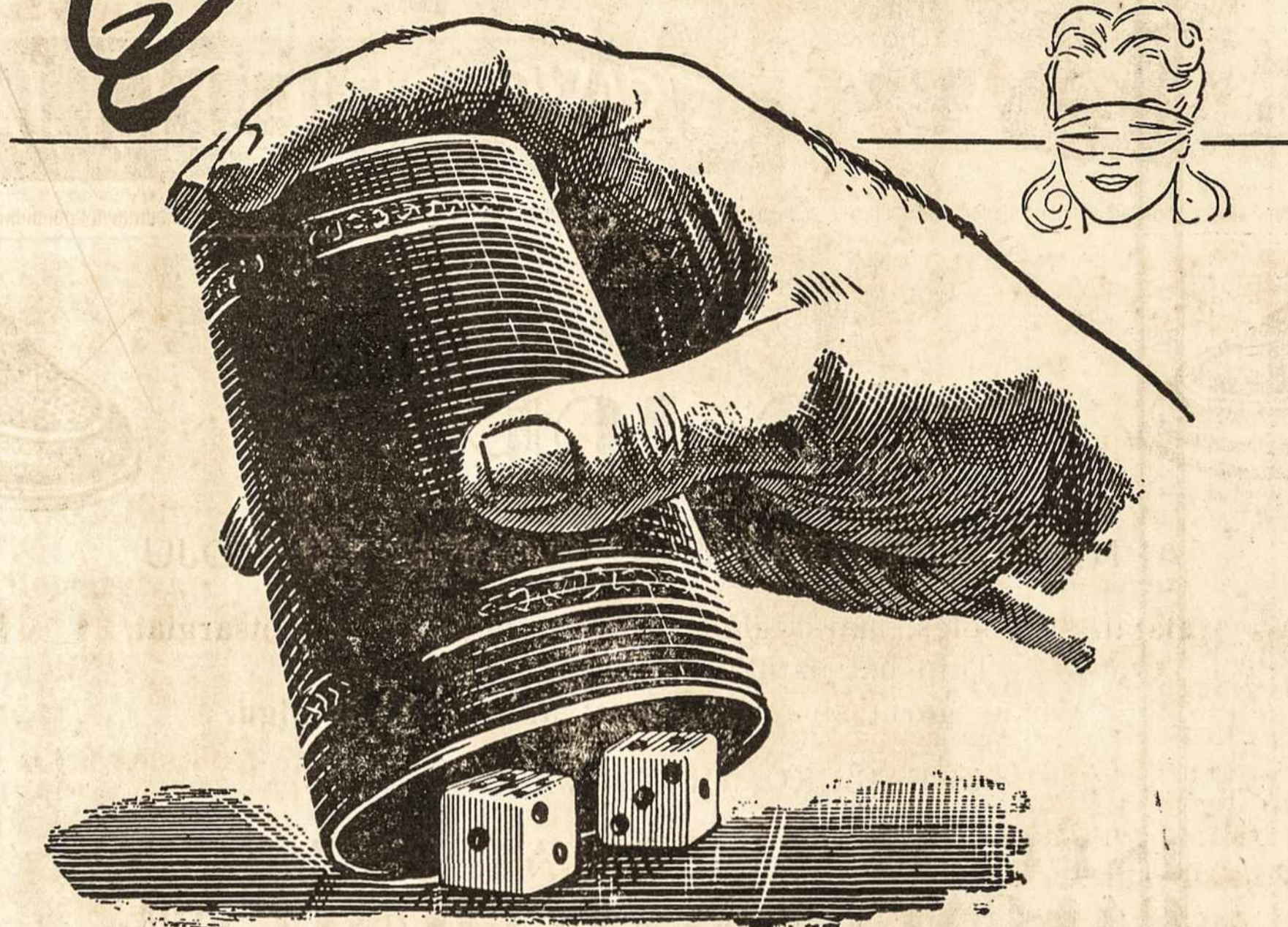
Avenida Zelina, Nr. 595 — Vila Zelina — São Paulo

KAINOS VISIEMS PRITINKAMOS

Siuvėjas:
Paulo Ambrazevičius
Av. Zelina, 720 - Vila Zelina

Rūbas tada tik yra gražus ir geras, kuomet yra gerai pasiūtas

QUANDO A SORTE *SORRI...*

QUANDO a sorte sorri... é excusado pensar no futuro, tudo dá certo. Mas a sorte é cega e não sabe para quem sorri. Não confie na sorte: se quer ter a certeza de oferecer um bom pecúlio aos seus caros, ou se deseja prevenir-se contra eventuais dificuldades

na idade avançada, adquira títulos da Prudência Capitalização; suas economias multiplicam-se, matematicamente, independente da sorte. Procure, pois, conhecer os planos da Prudência Capitalização, nas suas vantagens reais e garantias sólidas, legais e absolutas.

COMPANHIA GENUINAMENTE NACIONAL
PARA FAVORECER A ECONOMIA POPULAR

PRUDENCIA CAPITALIZAÇÃO

Kam Reikalinga GALVANIZUOTŲ VAMZDŽIŲ nuo 1/2 iki 2-jų poligatų šulinyje pompai įvesti, ar kitiems namų reikalams ir nori pigiausia kaina pirkti — kreipiasi nieko nelaukdamas į mūsų tautiečio

- KAZIMIERO NARUSEVICIAUS FABRIKA -

VILA BELOJE

Rua Jorge Faleiros Nr. 5

kur yra visokios medžiagos sandėlys, arba teirautis raštinėje mieste, Rua Benjamin Constante, 122, 8-tas aukštas, salė 801. Telefonas — 3-3867.

PIRKIME GERIAUSIA PREKE — PIGIAUSIA KAINA!

UŽSAKYKITE "MŪSŲ LIETUVŲ SAVO PRIETELIAMS"

CASAS SÃO JORGE

APRENGIA VYRUS NUO GALVOS IKI KOJU

Batai, skrybėlės, marškiniai, kaklaraiščiai, kojinės, lietsargiai,
Taip pat batukai moterims ir vaikams.
Viskas geriausios rūšies, patvaru, gražu ir pigu.

IŠ FABRIKO TIESIAI VARTOTOJUI.

INDUSTRIA E COMERCIO DE CALÇADOS MATELIONIS LTDA.

KRAUTUVĖS:

Largo do Cambucy, 105
Rua São Caetano, 526—510
Rua 12 de Outubro, 237

FABRIKAS IR RASTINĖ:

Rua Javaés 719
São Paulo

Ar jau žinai,
kad

"Casa Caçula"

Juozas Stokna &
Irmãos

AV. ZELINA, 646

parduoda pigiau
kaip kitur

aluminis, porcele-
ninius indus, šaukš-
tus, šakutes lėkštes,
kristalinius stiklus,
įvairių rūšių žais-
lus, lėles, pilnus rin-
kinius indų pietums,
kavai.

Papuošalus Kalėdų eglutėms
ir įvairius žaislus. Atlieka elek-
tros įrengimo darbus ir t.t.

≡ Viskas pigiausiomis kainomis! ≡

KOMERCIANTŲ DĖMESIUI!

Didelis pasirinkimas įvairaus tipo folhinių (kalend.)

Arte Grafica

LITUANIA LTDA.

DIRBA VISUS SPAUDOS DARBUS

PIEŠINIAI KLIŠĖS SPAUDA

AVENIDA ZELINA, 706

Visą korespondenciją prašome adresuoti

CAIXA POSTAL 371 - SÃO PAULO

Composto e impresso na

ARTE-GRAFICA LITUANIA Ltda.

AVENIDA ZELINA, 706 - SÃO PAULO - VILA ZELINA